

MIRADOR

SEMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Any IX. — Núm. 415 • Barcelona, 8 d'abril del 1937 • Redacció i Administració: Portal de l'Angel, 24. Tel. 11628 • Preu: 30 cèntims

Finestra oberta

EL SENYOR PRESIDENT.

Esser President d'un poble no ha estat mai cosa envejable. El càrrec no té cap comoditat, ans al contrari, crea preocupacions i dona disgustos. Si el President delega funcions en una altra persona, els disgustos segueixen essent per al President. En certes latituds, el President és censurat si deixa de fer alguna cosa, i també si la fa.

Si procura harmonitzar les forces del país per a formar un govern estable que respongui a les veritables necessitats del poble, hom diu que el President allarga indegudament la crisi.

Si, per contra, fa ús de les seves facultats legals i dona una solució ràpida a la crisi, hom crida històricament contra el suposat «presidencialisme» en el qual creu veure una sèrie de gravíssims perills.

No hi ha terme mig, no hi ha equilibri. Tant si fa com si no fa, el senyor President desvetlla suspicàcies, rumors i atacs. Heus ací per què no és cosa envejable ésser President d'un poble i, sobretot, d'un poble tan olla — políticament parlant — com el nostre.

Els monarques «constitucionals» amagaven llurs velleïtats absolutistes sota la fórmula del poder moderador, que fou una divertida troballa feta pels manuals de dret polític del segle passat.

Els Presidents de República, realment, no moderen res. Per regla general no són un poder moderador sinó un poder governatiu. D'acord amb la Constitució — sobretot en règim presidencialista — són veritables governants.

Es típic el cas dels Estats Units. Però també ho és el de Catalunya.

Sembla que molta gent, amb tot i voler preponderar en la nostra vida col·lectiva, no ha llegit amb gaire deteniment l'articulat de l'Estatut.

D'haverlo llegit, sabria que el règim polític de Catalunya és, precisament, presidencialista, i que, per tant, el President té facultats per actuar de la manera que ho fa. Més encara: té obligació d'actuar així.

Tot un poble — i més un poble que està en guerra — no pot viure a mercè d'aquest o de l'altre i ha de donar al seu President aquells ressorts d'alta direcció que permetin donar a l'acció governant la deguda continuïtat.

Astovar-se davant un fet tan natural, davant un fet que respon a una necessitat inajornable dels difícils moments actuals, és desorbitar les coses.

La política, com la cirurgia, té els seus procediments d'urgència. Quan és necessari emprar-los, la llei autoritza que siguin emprats. Es això un motiu per a presentar el presidencialisme com quelcom reprovable, com quelcom perillós?

El senyor President, però, suposem que tindrà la consciència tranquil·la. En la nota que va fer pública arran de resoldre la crisi fent ús dels seus poders, justificava a bastament la seva decisió i deia ben clar que es tractava d'una solució provisional encaminada a evitar que Catalunya estigués més dies sense govern.

El que cal, doncs, no és fer suggeriments arbitraris i interessades entorn de la correcta actitud del President, sinó donar-li tota mena de facilitats perquè el nostre país normalitzi aviat la seva vida política

MIRADOR

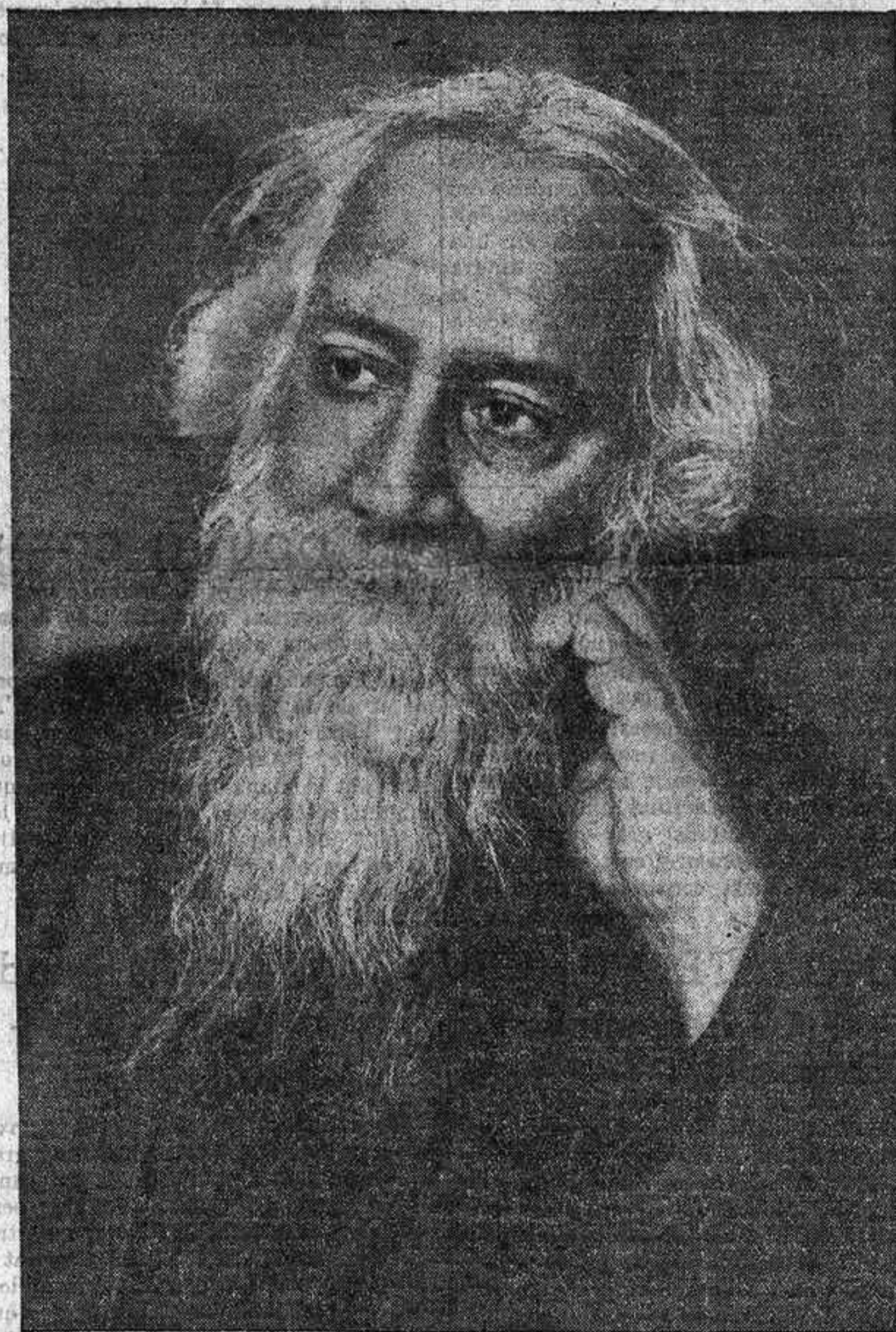
RABINDRANATH TAGORE AL COSTAT DEL POBLE ESPANYOL

Crida a la consciència de la humanitat

A Espanya, la civilització mundial es troba amenaçada i trepitjada. Franco ha aixecat l'estendard de la revolta contra el Govern democràtic del poble espanyol. El feixisme internacional envia les seves tropes a Espanya i finança els rebels. Moros i legionaris envaeixen aqueix gloriós país, deixant al seu darrera la mort, la fam i una misèria inaudita.

Madrid, brava ciutadella de la cultura i de l'art, es troba en flames. Els seus inestimables tresors artístics són l'objecte de les bombes rebels. Els hospitals i les escoles no han estat planyuts. Dones i infants són metrallats i perseguits; d'altres erren sense llar.

Aquesta fúria destructora del feixisme internacional, cal que s'acabi; és necessari donar un cop decisiu a aquestes inhumanes pretensions de l'obscurantisme, de la superstició racial, del pillatge i de la glo-

rificació de la guerra. La civilització ha d'ésser salvada de l'huracà de la barbàrie.

En aquesta hora greu i decisiva, en aquesta hora de sofriments per al poble espanyol, jo faig una crida a la consciència de la humanitat.

Ajudeu el Front Popular d'Espanya! Ajudeu el Govern del poble! Milions de veus han de deturar el braç de la reacció! Acudiu a ajudar la democràcia, tots vosaltres, milions d'homes, per la salut de la civilització i de la cultura.

Calcuta, 4 de març.

RABINDRANATH TAGORE

(Aquest manifest llançat a l'opinió pública pel gran poeta universalment estimat, en la seva condició de President de la Lliga Hindú contra la guerra i el feixisme, va signat també per nombroses personalitats representatives de tota l'India.)

La Lliga Hindú contra la guerra i el feixisme

Recentment s'ha constituït la Lliga Hindú contra la guerra i el feixisme; el seu primer acte ha estat el precedent manifest de Tagore.

La Lliga Hindú contra la guerra i el feixisme, que és una secció del Comitè Mundial de París, ha obtingut una excel·lent acollença i els pobles hindús li han donat una gran amplitud; totes les organitzacions importants del país s'hi troben representades.

Rabindranath Tagore n'és el president. La presidència efectiva l'ostenta el professor d'Economia de la Universitat de Bombai, conegut internacionalment, K. T. Chah. El secretari és Saumyendranath Tagore, nebot del gran poeta. Formen part del Comitè, també, R. S. Ruiker, vice-president del Congrés sindical panhindú; Joyprakash Narain, secretari general del Partit Socialista del Congrés; Shibnat Ba-

nerjee, president del Congrés sindical panhindú; N. C. Ranga, president de la Lliga camperola panhindú; S. Zaheer i S. N. Gosvani, escriptor; S. Brelvi, redactor en cap de *Bombay-Chronicle*; K. Santan, redactor en cap de *Madras Daily Express*; D. D. S. Sen, editor de *l'Advance*, etc. etc.

La Lliga ha creat una sèrie d'importants Comitès provincials a Bengala, a Bombai, a Madras, a les províncies centrals, etc.

La Lliga Hindú contra la guerra i el feixisme ha emprat una activa campanya de solidaritat amb l'Espanya republicana i ha organitzat, a tots els pobles hindús, conferències i mítings, publica opuscles i estableix collectes a favor de la causa espanyola i a profit de les víctimes hispàniques del feixisme.

EN AQUEST NUMERO:

Waldo Frank a favor del poble espanyol. - L'episodi de Saragossa. - Articles de C. A. Jordana, Ramon Vinyes, Armen Araradian i E. Prieto.

OPINIONS I DEBATS

EL PACTE ITALO-IUGOSLAU

FRANÇA: Una maniobra contra la segurerat colectiva

L'OEUVRE. — El diari, després de fer un seguit de consideracions sobre el tractat signat entre Itàlia i Iugoslàvia, diu que tenint en compte que quan l'entrevista Goering-Mussolini, a Roma, es féu un repartiment de zones d'influència — Itàlia es reservaria la Mediterrània i l'Àfrica, mentre que Alemanya es reservaria l'Europa Central —, la sort de Txecoslovàquia sembla, com a conseqüència, passar a dependre d'Alemanya. Hom pot, doncs, temer, malgrat les bones paraules que Iugoslàvia ha mantingut sempre amb Txecoslovàquia, que després d'aquest acord amb Roma, Belgrad es trobi encara menys disposat a defensar un país que la mateixa Itàlia hauria reconegut com a dependent de la influència alemanya. Per a jutjar, doncs, definitivament aquest tractat italo-iugoslau, cal poder observar primerament l'actitud d'aquest últim país a les reunions de la Petita Entesa.

L'HUMANITE. — Afirmar que de fet el pacte italo-iugoslau va directament dirigit contra el sistema de la segurerat colectiva i contra les forces de pau del Sud-Est europeu, i és exaltat de la mateixa manera, ja no cal dir-ho, a Roma i a Berlín.

LE PETIT JOURNAL. — Avui, com que l'activitat italiana a Espanya priva Mussolini d'algunes de les seves divisions, l'activitat de les quals encara no sap ningú l'extensió que pot arribar a tenir, el Duce ha decidit normalitzar la seva amistat amb Belgrad. Així, doncs, Mussolini ha entès portar a cap un pacte a la moda alemanya, és a dir, un instrument que té com a primer objectiu "neutralitzar l'adversari". Com que aquesta etapa ha estat ja coberta, queda sempre temps de passar a un altre exercici, havent-se deslliurat de les preocupacions principals que el mantenen paralitzat.

LE TEMPS. — Estima que a Iugoslàvia, com al vast camp de l'Europa central i oriental, els interessos alemanys i italians són molt més difícils de conciliar del que sembla i no hi ha cap dubte que el punt fluix de la política concertada entre Roma i Berlín resideix en això. D'aquesta manera, doncs, afegeix el diari, els acords italo-iugoslau podrien donar algunes sorpreses i portar a la diplomàcia alemanya unes decepcions, les quals a hores d'ara potser ja són temudes a Berlín, encara que la premsa nacional-socialista s'esforci a disfressar-les de moment tant com pot.

L'ACTION FRANÇAISE. — Diu que el que no vol Iugoslàvia es trobar-se entre dos focs i, entre una Itàlia i una Alemanya unides, Belgrad estima pru-

LA MASCOTA DE LA REVOLUCIÓ

El més petit de tots
PREU: 3 P.TES.

dent demostrar ésser amic tant de l'un país com de l'altre. Per altra part, creiem, diu l'articulista, que una política forta i hàbil per part de França hauria pogut arribar a juntar amicalment Itàlia i Iugoslàvia, sense que el gentlemen's agreement actual semblés, per part de Belgrad, altra cosa que un canvi de camp.

Alemanya es considera satisfeta

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG. — Diu que Alemanya es considera satisfeta de veure que Belgrad busca una solució que implica l'interès general d'Europa i que tindrà un punt de mira immens per a l'estabilització del llac danubià i balcànic.

BERLINER TAGEBLATT. — Jutja que l'amistat italo-iugoslava tindrà una gran repercussió sobre la política balcànica, i farà possible, abans que cap altra cosa, una política independent del factor iugoslau. L'entesa Roma-Belgrad, continuu, es concretarà en una entesa Belgrad-Budapest. Això tindrà per conseqüència una debilitació de la Petita Entesa. D'ací vénen, acaba dient, els esforços de Praga a Budapest, amb intenció d'aturar la influència alemanya. Res, però, no trancarà l'eix Roma-Berlín, i tota política hostil no podrà dividir els dos països.

ITALIA: Un front polític comú

IL GIORNALE D'ITALIA. — Els acords entre Roma i Belgrad imposen a aquests dos països consultar-se i posar-se en concordància en cas de complicacions internacionals quan estimin que aquestes amenacen els seus interessos; aquesta fórmula comportaria en principi un front polític comú que crearia automàticament un parellisme d'actitud entre Itàlia i Iugoslàvia enfront del gran nombre d'eventualitats europees. L'entesa tantes vegades esmentada constitueix per a Al-

ANGLATERRA: Un acte de desesperació

THE MANCHESTER GUARDIAN. — Tots els observadors internacionals estan d'acord a manifestar que aquest Tractat és un acte desesperat portat a terme per Mussolini a fi d'obtenir les importacions de queviures sobre crèdits i, pel que respecta a la part política, crear confusió en la Petita Entesa i en l'Entesa Balcànica. Aquesta opinió és basada sobre el fet que fou Mussolini qui envià el comte Ciano a Belgrad, quan el retorn desesperat del Duce a Roma, procedent de Líbia, després de rebre informacions sobre el lent progrés de la pacificació a Etiòpia i també sobre la desfeta de les seves tropes a Espanya, mentre que el pla original consistia que fos Stoyadinovitch el que anés a Roma després de les vacances de Pasqua a fi de signar l'acord.

TXECOSLOVAQUIA:

El tractat és sorprenent

LIDOVE NOVINY. — El tractat entre Belgrad i Roma és sorprenent. Ha costat molt de preparar i, en canvi, ha estat acabat amb presses. La solemnitat que ha acompanyat la seva signatura és ella mateixa una manifestació política. Es pregunta què hi dirà Anglaterra si Belgrad sosté directament l'expansió italiana a l'Àfrica i a la Mediterrània occidental. De totes maneres, és evident que el gentlemen's agreement entre Londres i Roma ha inspirat Iugoslàvia i no hi ha dubte que el president del Consell i el mateix regent no sobrepassaran en cap moment el límit que autoritza l'amistat d'Anglaterra tan apreciada a Belgrad.

BELGICA: Vers la consolidació de la pau

LE SOIR. — Aquest pacte d'amistat entre Itàlia i Iugoslàvia, marca un progrés sensible per a la consolidació de la pau, ja que la pau a l'Adriàtic és la primera condició per a la pau a la Mediterrània oriental. Per un altre costat — continua dient — aquest acord tendeix a facilitar un acostament d'Itàlia a la Petita Entesa amb miras a una bona organització de la regió danubià. Hom no ignora que és la tensió entre Roma i Belgrad la que ha privat, per dues vegades, l'establiment d'una cooperació activa entre la Txecoslovàquia i els tres Estats del bloc dels protocols italo-autro-hongaresos. Ara, doncs, que Roma i Belgrad es tracten amb tota confiança, les coses semblen arranjar-se en el que a això fa referència. Falta saber — conclou — què es pensarà a Berlín o sens dubte no es té la mateixa concepció de l'estabilitat política a l'Europa central.

bania una confirmació internacional de la seva integritat territorial i de la seva independència política.

IL TELEGRAFO. — Aquest diari, propietat de la família del ministre d'Affers Estrangers d'Itàlia, declara que, en efecte, l'Adriàtic és una gran ruta propietat comuna dels dos pobles que habiten a les seves vores. Afegeix, tot seguit, que cap altre país, fora d'Itàlia o Iugoslàvia, podrà pensar mai d'ésser-ne l'amo absolut.

HONGRIA: Els acords tenen una gran importància

MAGYARSZAG. — Els acords signats entre Itàlia i Iugoslàvia tenen una gran importància i són conseqüència del canvi de posicions a Europa. França perd molt del seu prestigi a l'Europa central i al Sud-Oest, amb aquest resultat i Itàlia i Alemanya ocupen el seu lloc. Hongria està molt satisfeta i espera que els acords signats modificaran l'actitud de Iugoslàvia envers ella, no solament en el que respecta a la seva política estrangera, sinó també en el que respecta a la minoria hongaresa a Iugoslàvia.

IUGOSLAVIA, o la conformitat

POLITICA. — El pacte italo-iugoslau no afecta de cap manera les obligacions particulars de cada un dels dos Estats; serà acollit amb molt bona impressió pels aliats de Iugoslàvia i pels defensors sincers de l'ordre europeu. A la vigília de la reunió de la Petita Entesa no hi ha dubte que es gaudirà de les noves disposicions d'Itàlia, que ha d'exercir sobre el Danubi i els Balcans, la més favorable influència.

—Per què dieu que la vostra dona s'ha tornat boja?
—Ah, doctor! M'ha dit que no necessitaria cap vestit en tota la temporada.

UN EDITORIAL D'«IZVESTIA»

Espanya vol ésser republicana i democràtica

El 1931, la monarquia espanyola, completament descomposta, podrida, caigué sota els cops d'un ampli moviment popular. Cagué a l'impuls d'un moviment revolucionari, no solament obrer i no solament camperol, puix que una gran part de la petita y fins de la gran burgesia de les ciutats i del camp ajudà la instauració de la República. Però el règim republicà, a Espanya, naixé en el dolor. A la revolució burgesa democràtica s'oposen les forces supervivents de l'edat mitjana, els vestigis feudals que han perdurat en el segle XX, un cos d'oficials i generals exageradament gran, gandul, completament paràsit, un exèrcit de milers de capellans, prínceps de l'Església i prelats dels convents, el qual exèrcit tenia una organització de les més sòlides. El primer govern republicà, heterogeni, desvinculat per contradiccions interiors, no pogué mantenir-se molt de temps al poder. El 1933, les eleccions conduïren a un fracàs de les forces republicanes.

Sota la influència dels ensenyaments de dos anys de dominació sagnant de la reacció, començà un reagrupament, en primer lloc a les files del proletariat, després a les de la petita burgesia i de la burgesia mitjana. En les eleccions del febrer del 1936, els fronts de lluita política es dibuixaren clarament: d'un costat, tota la reacció dirigida pel feixista Gil Robles i el monàrquic Calvo Sotelo; de l'altre el Front Popular, integrat pels comunistes, els socialistes, esquerra republicana, amb Azaña, al front, Unió Republicana, dirigida per Martínez Barrio, i l'Esquerra catalana que té per cap Companys. El Front Popular obtingué una immensa victòria. El govern fou format pels partits burgesos d'esquerra que formaven part del Front Popular.

Quan el general rebel Franco desfermà la rebelió militar feixista contra el govern espanyol, no hi havia al govern ni un comunista, ni un socialista. Avui, està fora de dubte que el pla de rebelió dels generals ha estat elaborat als estats majors italià i alemany, que s'han ocupat en moment oportú de proveir els rebels de material de guerra. La rebelió estava dirigida contra el govern republicà burgès democràtic, al front del qual es trobava Casares Quiroga.

El setembre últim, ja en plena rebekió, que es transformà ràpidament en intervenció franca, es reorganitzà el govern. Hi entraren els socialistes i comunistes. Al front d'aquest govern es posà l'actual president del Consell, Largo Caballero. El republicà d'esquerra, Azaña, continuà essent president de la República.

L'objecte que es plantejava davant el nou govern, era el mateix: defensar i salvar l'Espanya republicana, parlamentària, democràtica. Ja l'octubre últim, el secretari general del Partit Comunista d'Espanya, José Díaz, declarava en un discurs:

"En aquesta lluita (contra el feixisme) estem estretament units als camarades socialistes, anarquistes, republicans. Existeix un govern de Front Popular, el qual hem d'ajudar amb totes les nostres forces perquè ens porti a la victòria. Més que mai estem units als nostres aliats, car defensem una causa comuna."

Els intervencionistes feixistes han atronat les oïdes de tot el món assegurant que l'únic objecte de la seva intervenció a Espanya és impedir la creació d'un focus comunista o l'establiment d'un Estat soviètic a la Península Ibèrica. El caràcter provocador, la falsedat, la hipocresia, el fariseisme d'aquestes declaracions, salta a la vista. Els intervencionistes feixistes italians i alemanys s'han fixat com a objectiu, escanyar l'Espanya republicana, sí, l'Espanya republicana, democràtica, per a transformar aquest país, després d'haver obert el camí, amb l'ajut de les baionetes, dels canons i els avions de bombardeig, al feixista Franco, aquest "führer" d'opereta, en base de desenrotllament dels seus plans militars estratègics.

Descobrint les mentides i les criminals maquinacions dels intervencionistes feixistes, el president del Consell, camarada Largo Caballero, a les columnes de "Le Temps" del 13 de març, i el ministre de Negocis estrangers de la República espanyola, Alvarez del Vayo, per mitjà de l'agència "Espanya", el 17 de març d'aquest any, han cregut necessari denunciar públicament una vegada més com una falsificació dels fets i com una pèrfida calúmia, l'afirmació que Espanya s'ha convertit en una república soviètica.

"...Nosaltres no permetrem mai — ha declarat Largo Caballero, al representant de "Le Temps" — que se'n imposi el bolxevisme o l'anarquia. Per altra part, ningú pensa aquí a imposar-nos el bolxevisme o l'anarquia."

A continuació, Largo Caballero declara que les mesures de confiscació o de control de les empreses privades preses actualment no són més que temporals i tendeixen molt sovint a reemplaçar el personal dirigent que ha fugit i a assegurar la continuïtat de la producció. El president del Consell subratlla que la República espanyola conserva la seva forma política anterior. Alvarez del Vayo en la seva declaració a l'agència "Espanya", declara categòricament que Espanya és i serà una República democràtica.

El govern i l'opinió pública soviètica no persegueixen cap interès particular a Espanya. El govern i l'opinió pública soviètica no estan interessats en els assumptes d'Espanya, ni més ni menys que tota la humanitat d'avantguarda i de progrés, que sap que la victòria dels intervencionistes sobre l'Espanya republicana seria la victòria de la reacció sobre el progrés, la victòria de la guerra i dels factors de guerra. L'aspiració del govern de l'Espanya republicana, del govern del Front Popular que s'ha fixat com a objectiu salvaguardar, contra la sagnant empena feixista, l'Espanya republicana, amb un règim democràtic parlamentari, troba i continua trobant una plena comprensió per part de l'opinió pública soviètica.

L'opinió pública soviètica ha respost àmpliament a la crida de socors que venia de l'Espanya antifeixista, veient en la lluita de l'Espanya republicana contra les forces del feixisme i dels factors de guerra, la causa de tota la humanitat avançada i progressiva. La qüestió de l'estructura de l'Estat i de les formes econòmiques d'Espanya és un assumpte interior dels espanyols. Unicament ells tenen dret a decidir la qüestió de l'organització de la seva vida sobre el seu propi territori. La humanitat d'avantguarda, que aspira a la pau, està interessada únicament que Espanya no sigui transformada en base de les maniobres criminals del feixisme estranger, dels intervencionistes feixistes i dels factors de guerra estrangers. Amb tota la humanitat, els pobles de la Unió Soviètica, les masses obreres, el camperolat, els intel·lectuals soviètics, els intel·lectuals que aquests últims dies han aixecat la veu per protestar contra la intervenció feixista sagnant, per cridar en ajut de la República espanyola, estan interessats en això.

La guerra italo-alemanya contra Espanya **Espitllera** No han sentit la crida d'Espanya

Per GABRIEL PERI

Ha passat ja molt el temps que es podia donar als esdeveniments d'Espanya el nom de guerra civil. Hom es pot preguntar avui si alguna vegada s'ha tractat d'això. La rebel·lió dels generals perjuïcs contra el Govern elegit pel poble espanyol, contra les masses populars d'Espanya, ha estat desencadenada des del primer instant amb l'ajuda dels governs alemany i italià, i si H. Wickam Steed, generalment ben informat, té raó en aquest cas també, és al Vaticà on convé buscar el veritable focus de la conjuració, és el comte Ratti qui ha realitzat, amb el nom de Pius XI, el ministeri papal, que ha posat en relació els governs de Berlín, Roma i Lisboa, per tal que es concedís l'ajut als generals Sanjurjo i Franco i llurs mercenaris mahometans. (International Affairs, març-abril 1937, pàgines 134-135).

Per això el sagnant espectacle que havia estat considerat en un principi com una guerra civil, es va veure molt aviat que era una guerra d'intervenció. Vaixells de guerra alemanys feren sobtadament llur aparició al Golf de Biscaia i a la Mediterrània. Prengueren mesures hostils respecte al Govern legal d'Espanya, i concediren obertament llur ajut als rebels. Vaixells de guerra italians sorgiren inopinadament davant Barcelona, Màlaga, al llarg de les Balears. Ben aviat els Capronis, presos de les reserves militars italianes, pilotats per oficials i sots-oficials, creuaren els aires. Després tocà el torn als Junkers i als Heinkel. Ensenms, els vaixells portaven carregaments en massa de canons alemanys i italians, de metralladores, de municions, d'armaments de totes classes; tècnics militars i oficials alemanys i italians apareixien als camps de batalla. Govern estranger atacaven amb les armes el Govern legal, el veritable Govern del poble d'un país estranger.

Gràcies a l'heroisme del poble espanyol, gràcies a l'ajut dels treballadors de tots els països, gràcies, sobretot, al fraternal ajut dels pobles de la Unió Soviètica, els generals rebels no pogueren assolir llur objectiu, no pogueren aprofitar els avantatges que els donaren llur armament i llur entrenament militar, puix que a poc a poc el poble espanyol, que no tenia cap experiència militar, es familiaritzà amb l'art de la guerra, sabé procurar-se armes efectives i servir-se'n bé.

Aleshores, Alemanya i Itàlia envien exercits sencers a Espanya. No tenim dades completament precises, quant al nombre i la composició dels efectius alemanys. Però gràcies a la derrota sofrida pels exercits italians al front de Guadalajara, derrota que els desorganitzà mitjanament, s'ha arribat a obtenir dels oficials fets presoners indicacions absolutament precises. Està demostrat que la Itàlia feixista ha enviat recentment a Espanya quatre divisions i dues brigades especials de les milícies feixistes, sota el comandament del general Manzini i d'altres tres: Coppi, Nuvolini i Bergonzoli, que cada un d'ells té una divisió a les seves ordres. Cada divisió comprèn tres regiments i tres batallons. Cada regiment disposa d'una bateria d'artilleria de campanya del 65 i sis morters per companyia. Al costat d'aquests regiments d'infanteria, cada divisió comprèn també un regiment d'artilleria, que disposa de 36 canons. Tots aquests contingents estan motoritzats. El major calibre està representat pels obusos pesats de 100. Així cal afegir les bateries antiaèries pesades, que poden donar un ritme de 280 trets per minut. Aquests canons són de fabricació suïssa, marca Oerlikon. Es tracta, doncs, de formacions regulars dotades de tot llur material de guerra.

Així, doncs, és ja una guerra d'intervenció la que cobreix els camps espanyols de sang, de carn, d'ossaments humans, és una guerra italo-alemanya en tota regla contra Espanya, una guerra sense declaració de guerra; una guerra de rampinya, l'objectiu de la qual és esclavitzar un poble estranger. A pesar que, degut a la vil actitud dels governs democràtics de França i Anglaterra, s'hagi negat al Govern legal d'Espanya el dret elemental de procurar-se material de guerra, i que degut a això no està en condicions d'equipar les seves tropes conforme a les

necessitats de la guerra motoritzada, hem assistit aquests últims dies a magnífiques victòries de l'exèrcit popular espanyol sobre les tropes superiorment equipades de Mussolini. Aquestes victòries són tant més significatives car les tropes italianes han pogut concentrar-se sense ésser molestades sobre sectors del front gairebé totalment desguarnit per les tropes republicanes.

Però seria fals deixar-se embriagar per la victòria i subestimar el terrible perill en què es troba l'exèrcit popular espanyol.

En primer lloc, els exercits alemanys i italians no han utilitzat encara completament tot els recursos de què disposen. Apressats per la impaciència, han descurat coordinar llurs accions. Es així com els alemanys s'han llançat a l'atac sobre el Jarama abans que els italians es llancessin a l'assalt al nord

Breu conversa amb Karl Schuster, del Comitè Mundial dels A. U. S.

Hem tingut ocasió de parlar breument amb Karl Schuster, del Comitè Mundial dels A. U. S., que es troba des de fa uns dies entre nosaltres. Hem anat a trobar-lo a l'estatge social dels A. U. S. a Barcelona, i amb l'ajut del company Pau Balcells, que es presta a servir-nos d'interpret, puix que Schuster no parla més que l'alemany i una mica l'anglès, hem pogut fer-li algunes preguntes.

—El moviment dels A. U. S. posseeix una importància considerable a tot el món — comença dient-nos Schuster —, com ho demostra la seva existència a vint-i-cinc països, és a dir, a tots aquells on no es troba el feixisme al poder.

—Podrieu donar-me el nombre d'afiliats total dels A. U. S.?

—Aproximadament un milió dos-cents mil. França en té uns 130.000; Anglaterra, 55.000; Nord-Amèrica, 60 mil; Bèlgica, 20.000; Suècia, 22.000...

—Quina importància tenen les tasques que els A. U. S. desenvolupen a tot el món?

—Aquesta importància es dedueix de les causes que originaren la necessitat de crear els A. U. S. a tot el món. És a dir: en primer lloc, explicar la veritat sobre la Unió Soviètica; després, lluitar contra les mentides que als països on domina la burgesia, es fan córrer respecte a la U. R. S. S.; popularitzar el coneixement de la cultura soviètica; procurar intensificar les relacions d'amistat entre la U. R. S. S. i els altres pobles; i, per últim, treballar en la política de pau de la Unió Soviètica.

—Si és possible, us agrairia que em parléssiu de la vostra missió en venir a Espanya.

—La meua vinguda obeeix, entre altres, als següents motius: Conèixer la situació i les necessitats dels A. U. S. al vostre país, portar-los l'ajut i el testimoni de simpatia dels A. U. S. a la resta del món, i, finalment, gestionar un intercanvi de delegacions obreres dels diferents sindicats entre els treballadors espanyols que anrien a Rússia i els que vindrien a Espanya.

—Quina impressió teniu de la lluita al nostre país?

—Inmillorable. El vostre triomf és segur. La desfeta d'Itàlia al front de Guadalajara ha tingut una ressonància extraordinària als altres països. Ha estat un cop mortal per al feixisme de tot el món, ja que tot el món sap que la lluita que sosteniu no és contra Franco, sinó contra els intervencionistes estrangers. Puc assegurar-vos que el món ha respirat amb aquesta victòria del front de Guadalajara, ja que ella ha servit per a fer comprendre que totes les amenaces del feixisme no són més que un bluff.

—I dels A. U. S. a Catalunya, quina impressió us emporteu?

—Una bona impressió per les nombroses iniciatives amb què compta, les quals tenen moltes possibilitats davant seu.

R. S. T.

CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Els amics d'Espanya, que són els amics de la pau, han conegut, amb una molt comprensible indignació, el vet opositat per la reunió de les dues Internacionals a les proposicions d'unitat d'acció per a la defensa de la democràcia. Certament, nosaltres sabíem, que en el passat, les proposicions d'aquesta naturalesa havien topat sempre amb una negativa menyspreadora. No havíem oblidat que en un moment decisiu per a la classe laboriosa espanyola, quan els obrers de Castella i d'Astúries lluitaven ferotjament contra Gil Robles i els generals feixistes, els caps de la II Internacional havien respost a les nostres proposicions d'unitat: «Es massa tard». Però no era massa tard. La lluita continuà encara durant diverses setmanes. El seu curs i el seu resultat haurien estat sens dubte profundament modificats si la unitat proletària internacional s'hagués llavors manifestat a favor del proletariat espanyol. Però aquest record,

LEON BLUM

aquestes escapades de les internacionals reformistes des del 18 de juliol del 1936, no ens impedia esperar que després d'ésser tant de temps rebutjada, les dues internacionals acabessin per acceptar una proposició unitària. Nosaltres ho esperàvem en virtut de la gravetat mateixa del perill que corre avui la República espanyola, i en virtut del fet que importants forces obreres de la F. S. I. i de la I. O. S. s'han pronunciat categòricament a favor de la unitat d'acció internacional.

La gravetat del perill hauria hagut de bastar per a determinar la resolució dels dirigents, socialistes i sindicalistes. Se celebrava la sessió en el moment que els rebels espanyols i els intervencionistes acabaven de desfermar la seva furiosa ofensiva a Guadalajara. Tots els informes que havien estat aportats a la Conferència concordaven sobre un punt: Mussolini i Hitler han emprès a Espanya una guerra de conquesta. Estan resolts a anar fins a la fi, és a dir, a utilitzar el dret que els ha conferit el Comitè de no intervenció de fer anclar llurs unitats al llarg de les costes republicanes per a bombardejar aquestes costes; és a dir, a utilitzar també els gasos per a exterminar els republicans. Des de fa set mesos, les facultats capituladores dels governs democràtics s'han revelat il·limitades. Però és clar que l'acció internacional pot, unificant-se, aturar aquests endarreriments davant els factors d'aventures. La coincidència ha volgut que fos precisament en el moment que deliberaven els delegats de Londres quan els oficials i els soldats italians fets presoners al front de Guadalajara, revelessin el pla del Ducé a Espanya. Alvarez del Vayo ha exposat el mecanisme complet d'aquest pla en la seva nota dirigida a la Socie-

tat de Nacions. Però, potser més encara que a la Societat de Nacions, la nota d'Alvarez del Vayo es dirigia als representants de la classe obrera internacional. A la Conferència de Londres ha degut ressonar aquesta nota com una crida a la unitat. En realitat, no ha pertorbat la quietud solemne dels senyors Citrine i Schevenels. Un ministre socialista, col·locat per la voluntat del poble en un dels llocs més formidables, crida a l'ajut per a la independència del seu país, per a la salvació de la democràcia, per a la pau. Els pontífexs de la democràcia internacional i de la F. S. I., es tapen les orelles. Els socialistes del gènere d'Alvarez del Vayo no estan en olor de santedat en els concilis del gènere del de Londres. Sens dubte Spaak hauria tingut molt més èxit, puix que als ulls de Citrine, Schevenels i companyia, la bona política no és la que consisteix a unir el poble per a la resistència al feixisme, sinó la que manté la divisió obrera per a fer el joc a l'hitlerisme.

I, malgrat tot, contra els prejudicis reaccionaris dels dirigents de la I. O. S. i de la F. S. I., s'havien aixecat veus i es podia esperar que aquestes predominessin sobre les consignes dels caps contrarevolucionaris. La proposició de convocar una veritable conferència internacional on estiguessin representades les centrals soviètica i americana, així com la Internacional Comunista, havia estat feta per Pasqual Tomàs, en nom dels treballadors espanyols. Aquesta proposició tenia l'aprovació de la C. G. T. francesa. La Comissió administrativa havia adoptat l'ordre del dia votat per la Unió dels sindicats de la regió parisense, la qual fou exposada per Henri Raynaud, en els següents termes, en un vigorós discurs:

«A fi de realitzar en tots els països democràtics l'acció a favor de la pau, la Unió dels Sindicats demana a la C. G. T. i a la F. S. I., la convocatòria el més ràpidament possible d'una conferència mundial que reunís les organitzacions adherides a la F. S. I., a la I. O. S., a la I. C., a les centrals sindicals russa i americana. Aquesta Conferència podrà permetre que a la fi sigui realitzada sobre el pla mundial la unió en l'acció per la pau de totes les organitzacions de la classe obrera.» En fi, algunes proposicions belgues haurien pogut donar una base de fructuosa discussió.

Però contra aquestes suggestions, el vet dels caps reaccionaris, ha estat decisiu. Ernest Bevin i Sir Walter Citrine continuen pensant que l'enemic públic número 1, és el comunisme, és la U. R. S. S. Perill de la democràcia espanyola, amb tal que Bevin i Citrine no es vegin obligats a unir-se a l'acció comuna amb els comunistes. En va, en el seu més encertat discurs, Henry Raynaud demostrà que ja un primer gran esforç d'unitat havia estat realitzat en el Reagrupament universal per la pau, i que els resultats obtinguts haurien d'incitar els menys entusiastes a acceptar la comunitat d'acció internacional. Res no prevalgué contra la omnipotència de Sir Walter Citrine. Es recordarà que fa alguns mesos, una delegació del Comitè mundial es dirigí a Londres. Aquesta delegació conferencià amb un gran nombre de personalitats britàniques. De la mateixa manera no hi formava part cap comunista. No obstant, quan aquesta delegació sol·licità una audiència de Sir Walter Citrine, aquest personatge es negà a rebre dos delegats als quals acusà de «molt bolxevistes». Aquests delegats eren el professor Langevin i el ciutadà Albert Bayet, militant radical. Es inaudit concebre que sigui aquest monomaniac d'anticomunisme qui imposi la seva llei a les seccions de la F. S. I. Causa indignació pensar que el Sr. Adler, sempre tan diligent quan es tracta d'acudir en ajut de la contrarevolució trotsquista, sacrifici la sort de milions de combatents antifeixistes d'Espanya al seu odi anticomunista.

Però heus ací, sens dubte, un dels aspectes més interessants de la Conferència de Londres. Ha ocorregut que per a excusar la política falsament anomenada «política de la no intervenció» els líders del partit socialista francès argüeixen la necessitat en què es troba Léon Blum d'harmonitzar la seva po-

(Passa a la pàgina 9.)

Totes les potències navals es preparen per a la futura contesa, i, sobretot, naturalment, els instigadors de la nova carnisseria: els Estats feixistes.

A continuació donem els efectius navals dels principals potències. Les xifres entre parèntesi indiquen els vaixells en construcció o d'aquells la construcció dels quals ja està acordada.

TIPUS	ANGLATERRA	EE. UU.	JAPÓ	FRANÇA	ITALIA	ALEMANYA
Cuirassats (vaixells de línia)	15 (2)	15 (2)	9 (1-2)	9 (4)	4 (2)	6 (4-5)
Portaavions	8 (5)	4 (3)	6 (5)	2 (0)	1 (0)	0 (2-3)
Craurs pesats	19 (0)	15 (3)	12 (0)	7 (0)	7 (0)	0 (3-5)
Craurs lleugers	36 (17)	10 (9)	24 (5)	11 (6)	20 (3)	6 (2-4)
Torpediners d'esquadra	169 (43)	213 (59)	100 (38)	74 (23)	58 (8)	36 (15-20)
Submarins	51 (19)	84 (16)	57 (16)	82 (17)	64 (13)	28-30 (20-25)
Total	298 (86)	341 (92)	208 (65-66)	185 (50)	194 (26)	74-78 (46-62)

Per a jutjar les xifres que acabem de citar cal tenir en compte que el Japó, Itàlia i Alemanya disposen dels vaixells més moderns, puix que han estat construïts més tard, amb tots els perfeccionaments dels últims anys.

En pocs anys, el feixisme alemany ha ocupat el primer lloc per al nombre de vaixells a construir.

MIRADOR DE LA GUERRA

COMENTARI DEL DIA

L'episodi de Saragossa

Ha arribat a Algeciras, procedent de Sigüenza, el comte de Revertera. El comte de Revertera és austriac i comandant del Terc. Parlant amb diversos amics a la ciutat andalusa, digué, referint-se a la batalla de Brihuega: «Sí. Desgraciadament és veritat que els italians han sofert pèrdues serioses i que llurs divisions es retiraren posseïdes de pànic.»

La notícia anterior ha estat publicada pel «Gibraltar Chronicle and Of-

ficial Gazette», com a comunicat del seu corresponent a Algeciras. Causa gran impressió entre els elements feixistoides espanyols que viuen a la població gibraltarenca i que es negaven a creure que fos veritat tot allò que es deia sobre un fracàs sofert pels italians al front de Madrid. Els havien vist sortir tan segurs i presumptuosos a la presa de Màlaga!

Naturalment, els batallons que va veure fugir, posseïts de pànics, pels camps alcarrenys, el comte de Revertera, han sofert moltes baixes. Estaven motoritzats, disposaven de centenars de camions i pogueren posar-se ràpidament lluny de les baionetes republicanes. Però els nostres avions de caça i bombarders anaven més de pressa que llurs vehicles i els bombardejaren i metrallaren repetides vegades. I aquests bombardeigs i metrallaments els ocasionaren moltes pèrdues, que s'uniren a les sofertes en la batalla anterior.

Primerament s'envià a Sigüenza els ferits italians. Però aviat s'esgotaren les possibilitats hospitalàries de la petita ciutat. Els nous combois foren tramesos a Sòria i a Calataiud. Mes seguien arribant a les terres aragoneses camions carregats de soldats, classes i oficials, als quals amb prou feines si se'ls havia pogut fer una cura d'urgència. I encara que no es volia de cap manera que la impressió del desastre fos sentida a Saragossa de cap de les maneres, finalment calgué recórrer als hospitals de la sudita ciutat.

Però aquests hospitals estaven plens de ferits. Aquests ferits eren moros i legionaris, i espanyols de les lleves darreres. Predominaven aquests.

Hi hagué conferències entre Cabanelles, Moscardó, Mola i els generals italians. I el resultat d'aquestes conferències fou una ordre general, que causà veritable espant a Saragossa, encara que allí, des de fa vuit mesos, tenen pocs motius per a sorprendre's de res.

En virtut de la dita ordre general,

es desallotjà purament i simple els hospitals saragossans i se'ls posà integrament a disposició dels metges i sanitaris de les divisions i brigades de Novaloni, Coppi, Bergonzolio i Mancini.

Foren trets de llits i sales els ferits, amb escàndol i protesta dels metges que en tenien cura i portats a allotjaments de les muntanyes, sota una temperatura creixentíssima. Alguns moriren. D'altres s'agreuaren. Què importava? Calia donar als italians els hospitals de sang que exigien tan imperiosament. Tal vegada llurs compatriotes no havien estat ferits en defensa de Franco?

S'arribà a més. S'ordenà als metges que fessin una revisió de ferits espanyols i que donessin el major nombre possible d'altres.

Tots aquests episodis de la reraguarda facciosa del front alcarreny, han estat contats per uns soldats i uns legionaris de Saragossa, que s'han passat a les nostres línies aquests darrers dies.

Segons sembla, l'expulsió dels ferits espanyols i l'ordre de donar d'alta els menys greus, ha escandalitzat enormement el veïnat saragossà addicte a la rebellia. Malgrat els seus tòrbols prejudicis polítics i socials, ha comprès que ambdós actes són, a més d'inhumans, pregonament depressius per a la dignitat nacional. Gents navarreses, afiliades als requetés, murmuraven i protestaven, veient com passaven pels carrers, en liliters, els ferits espanyols, gemegant i queixant-se, tremolant sota una manta bruta, mentre els portadors no sabien on portar llur tristíssima càrrega de dolor i misèria. Tal vegada el lamentable i humiliant espectacle que presenciaven obria llurs durs caps de fanàtics a la feridora veritat que llurs caps han comès un crim de lesa pàtria, lliurant Espanya a l'estranger, com a paga d'un ajut vergonyós.

Succés simbòlic el de Saragossa! Alemanyans i italians s'apoderen dels ports, les fortaleses, les comunicacions,

les mestrances i les casernes del nostre país, que els donen, sense el menor remordiment, els generals traidors. Però això no era prou. Havien d'apoderar-se dels hospitals, també, expulsant prèviament els ferits de sang espanyola.

A l'Espanya feixistoide italo-alemanya, no els quedarà als espanyols, descomptant la minoria de traficants i comparses, només que els ulls per a plorar...

FRANCO I L'ESGLÉSIA

El Pare Laborda contra la barbàrie feixista

Reproduïm textualment de «Clarté», important diari de Montreal:

«Un sacerdot catòlic romà ha donat una sèrie de conferències a Irlanda, sobretot a Dublín, i s'ha pres la molèstia de contestar els propagandistes de Franco, el qual per cobrir-se diu que fa una guerra santa, per tal de salvar l'Església catòlica dels roigs de Moscou.

Es tracta del Pare Laborda, sacerdot basc, la personalitat del qual havia produït la millor impressió en l'època del Congrés Eucarístic de Dublín.

L'«Irish Press» dona la següent relació del miting en el qual ha intervingut el Rev. Laborda:

El paper que exerceixen les províncies basques en la situació actual en què es troba Espanya — diu el diari —, ha estat el tema d'una conferència del Rev. Ramon Laborda, sacerdot basc, al Gaiety Theatre, de Dublín.

Hi havia una gran concurrència. El Pare Laborda, que és un cantant de mèrit, entonà alguns dels cants primitius de la seva comarca basca. La seva conferència fou traduïda pel M. R. Amorós Martin. El Rev. Michael O'Flanagan, que presidia, explicà que el Rev. Laborda havia participat en el Congrés Eucarístic de Dublín l'any 1932.

Si ha passat per Dublín un sacerdot que hagi causat extraordinària impressió, ha estat, sens dubte, el Rev. Laborda.

Interpretà en base cançons populars del seu país, que posseïx la llengua més estranya i més interessant d'Europa; la llengua basca és única, ja que ningú no pot esbrinar l'origen ni establir les relacions amb les altres llengües del món. El poble basc ha pogut mantenir i conservar purs els seus costums, les seves tradicions, la seva música... «Què hem de pensar d'aquests homes — conclou el Rev. O'Flanagan — que pretenen ésser civilitzats i que tenen l'ambició de voler desarrelar un llenguatge peculiar, una civilització original i una regió autònoma com el País Basc?»

Heus ací les paraules del Rev. Laborda:

«He vingut ací amb el caràcter de sacerdot catòlic basc, lligat devotament a la meua religió i al meu país, i no he pertangué mai a cap partit polític. He vingut espontàniament, per pròpia voluntat, per defensar l'actitud dels patriotes catòlics bascos, per demanar justícia per la gran comarca basca, l'ànima cristiana de la qual dirigeix el Partit Nacionalista Basc.

Els catòlics patriotes bascos mereixen tot el crèdit i tota la confiança perquè la fe catòlica és sempre extremadament viva en ells. Gràcies a això, les nostres esglésies i els nostres convents subsisteixen avui, i la totalitat dels nostres 2.100 sacerdots seculars de la Diòcesi, viuen respectats i exerceixen llur ministeri.

Se us demana que cregueu i qualifiqueu de comunista aquest moviment nacionalista perquè combat Franco. Jo us dono la meua paraula d'honor que conservem el nostre caràcter propi i la nostra ideologia cristiana, que defendem i propaguem amb la paraula, i amb la ploma, ensems que amb arguments, però sense violència.

En les darreres eleccions generals el vot dels electors ha estat sollicitat al País Basc per tres grups diferents. Les dretes, les esquerres i el Partit Nacionalista Basc. Aquest darrer no féu cap aliança, i anà endavant amb un programa basc social-cristià. Les esquerres triomfaren, i, com ocorre sempre al País Basc, els catòlics triomfaren igualment. Els fronts actuals en aquesta guerra civil, són: dretes contra esquerres a Espanya i amb les esquerres estem nosaltres al País Basc. Antany les dretes arribaren a negar la catolicitat dels patriotes bascos repetides vegades, però les autoritats eclesiàstiques els obligaren a publicar una rectificació, en la qual els catòlics bascos eren reconeguts com a tant catòlics com els partidaris de les dretes. Si es tractés d'una guerra religiosa, com s'explicaria l'expulsió del bisbe de Vitoria, llançat de la seva diòcesi, i altres atemptats contra monjos i sacerdots comesos per les tropes de Franco?

El feixisme no voldrà mai que l'Església romangué neutral en les qüestions polítiques. Quant a mi — afegeix el Rev. Laborda —, no accepto una Església convertida en un instrument de Franco.»

Un diari catòlic de París sobre les declaracions de Grandi

«CAL SABER A FONS QUE VOL ITALIA. PER A L'OPINIO FRANCESA HI HA CERTS LIMITS QUE NO ES PODEN FRANQUEJAR.»

El diari catòlic «La Croix», que frueix de gran prestigi entre les classes conservadores franceses, publica en el seu número del 26 de març un interessant article, referint-se a la recent actitud del delegat italià al Comitè de no intervenció, del qual extreiem els següents paràgrafs:

«Contràriament a allò que han dit alguns telegrames de Londres, la declaració de Grandi, que els «voluntaris» no tornaran d'Espanya abans de la victòria del general Franco, no es deu a la iniciativa personal de l'ambaixador, sinó que correspon bé a una directriu donada per Mussolini.

Adquirint així el caràcter oficial, aquesta declaració no ha pogut deixar de tenir les més vives repercussions prop dels altres governs, puix que un element polític estranger ve així a imiscuir-se en la controvèrsia internacional, tal com ja es manifesta en la lluita intestina entre els espanyols.

La qüestió plantejada és, doncs, la de saber en el fons què és exactament

allò que vol Itàlia, i quines són les seves veritables intencions.

Per la seva part, el Govern francès, després d'haver assenyalat per boca del seu representant al Comitè de no intervenció les conseqüències possibles de la posició adoptada per Itàlia, s'ha preocupat seguidament d'aclarir la situació per mitjà de converses que el Sr. Delbos ha tingut al Quai d'Orsay amb Sir George Clerk i el comte Welczek, ambaixador del Reich a París.

El Sr. Ivon Delbos ha cridat l'atenció de Sir George Clerk i de M. Welczek, sobre l'urgent necessitat d'emprendre una enèrgica acció a favor de la no intervenció. Els indicà que hi ha per a l'opinió francesa certs límits que no es poden franquejar.

Si no es pogués arribar a vèncer determinades resistències, França i Anglaterra podrien veure's obligades a enfocar algun smitjans d'acció comuna.

De les converses al Quai d'Orsay es dedueix que, el mateix que el Comitè londinenc, Alemanya no ha ajudat especialment Itàlia. El Sr. Delbos ha insistit particularment prop de l'ambaixador del Reich per tal d'obtenir que Berlín s'associés als esforços que París i Londres fan actualment per salvaguardar els acords de Londres sobre neutralitat a Espanya.»

EL TEATRE

MANUEL ANDREU I FONTIRROIG

La coneixença de Manuel Andreu i Fontirroig em ve d'un llarg sojorn que vau fer per terres de Mallorca. Ell fou el meu guia espiritual, l'amic incomparable que em mostrà una per una les altes valors, de les quals és tan pròdiga la Catalunya gran, d'aquella terra assolada i florida.

Llavors, Fontirroig, hereu espiritual del gran Joan Alcover, havia arribat dins la seva terra al pinacle de la popularitat i l'estima dels seus conciutadans. Havia començat amb una empena formidable. La seva carrera havia estat breu. Els seus versos eren llegits delitósament i les seves conferències escoltades amb devoció.

Fontirroig, esperit inquiet, revolucionari en matèries artístiques, va fitar els seus ulls en el teatre mallorquí, que si bé tenia un baume de flaire tradicional, no es desenvolupava ni trescava prou sincronitzat amb els corrents moderns. Fontirroig va intervenir en el teatre, i tot seguit la seva intervenció va convulsionar profundament aquella vella institució. Les primeres obres del novell autor, com és natural, varen promoure gairebé aldarulls. Era un teatre atrevit, cru — cal tenir en compte l'ambient resclosit de la societat palmesana — que llançava els vells prejudicis. Era un teatre nou que feia pensar, i els personatges del qual no eren buits ni rondalles. Era un teatre de cara al món que desterrava el teatre «d'espardenya» i li donava nova vida més universal, sense perdre, però, la seva genuïna personalitat.

Els més puritans feien grans escarafalls, però tot seguit la joventut i les noves tendències s'imposaren i avui Fontirroig havia aconseguit fer-se imprescindible en totes les manifestacions artístiques de les terres de Mallorca.

Però un neguit interior, una flameta insaciable l'inquietava. Profundament patriota, sentia l'amor ancestral de la Catalunya gran. Portava en les seves venes sang catalana i s'havia sumat incondicionalment al moviment català i mallorquinista, iniciat ja de feia molts anys per la intel·lectualitat mallorquina, i no descansava en tot allò que pogués fer factible la fusió espiritual de Catalunya i Mallorca.

Això, és clar, li havia proporcionat alguns disgustos, car tots els que coneixem a fons Mallorca, sabem dissortadament que, aquesta viu més a prop de Madrid que de Barcelona, però per això no va desmaiar ni un sol moment, i fa poc més d'un any que Fontirroig deixava la seva terra lluminosa per tal de portar les seves activitats a Catalunya amb motiu de gestionar-se la «Comunitat Catalano-Baleàrica». El poeta exultava de goig. Ara era l'hora de fer tasca segura i eficaç.

Tot seguit féu sentir la seva presència; al cap de pocs dies la nostra emissora Ràdio Barcelona radiava les seves magnífiques «Estampes Mallorquines», que eren escoltades devotament per tots els catalans d'ací i d'enllà del mar. La «Comunitat Catalano-Baleàrica» s'ha en puixança i es preparava l'intercanvi de visites entre la intel·lectualitat de Mallorca i Catalunya. Però el feixisme odiós venia a enderrocar tots aquests nobles i bells propòsits d'enllaç espiritual i s'esdevenia el cataclisme més gran que han vist les terres d'Ibèria.

Aquells primers dies foren terribles. Fontirroig estava espauat. No tenia notícies de la seva terra. Les comunicacions havien estat tallades. El poeta, esperit agudament sensible, els esdeve-

MANUEL ANDREU I FONTIRROIG

niments el colpiren profundament. Un món nou s'esbatanava davant dels seus ulls. La crua realitat dels moments varen fer-lo reaccionar i com ha dit molt encertadament Gabriel Alomar, parlant d'ell en un article a «La Humanitat», donà nova orientació a la seva obra posant-la al servei de la causa popular, humana i gloriosa.

I heus ací el primer fruit, la magnífica obra «Més enllà del deure», que amb tant d'èxit l'Enric Borràs representa al Poliorama. Aquesta obra, engendrada en aquells moments tan tràgics, és escrita entre el renou dels dispars i amb la brillor dels incendis; m-durada més tard, amb una serenor expressiva i eficient.

Fontirroig, ha entrat a l'escena catalana com anys enllà va entrar a l'escena mallorquina: per la portalada gran. «Més enllà del deure» és una obra social formidable, d'una valor alta i mesurada. No és una obra feta de cara al públic; no obstant i així arriba al poble i es fa entenedora. Els seus per-

ANGEL PONS I GUITART

(Passa a la pàgina 8.)

El Proceso del Centro Antisoviético trotsquista

ANTE EL COLEGIO MILITAR DEL TRIBUNAL SUPREMO DE LA U. R. S. S.

Versió taquigràfica completa dels debats, publicada pel Comissariat del Poble de Justícia de la U. R. S. S.

Un volum de prop de 600 pàgs. 5 ptes.

De venda

Libreria LA INTERNACIONAL
BALMES, 22 (junt a la Universitat) • BARCELONA

RICI COLOSO PURGANT DELICIOSO

LES LLETRES

UN CONTE DE MIQUEL MARTINES

L'ONCLE RAMON

«Estimat amic: La teva carta, que vaig rebre ahir, va deixar-me, de primer, esbalaït. L'oncle Ramon! Em preguntaves si el recordava i jo gairebé no t'entenia. No t'entenia per la teva confessió, que va trasbalsar-me i va fer-me passar pel cervell una colla d'imatges inconcretes. Vaig rellegir allò que em deies i vaig agafar migranya. Després, de mica en mica, més serè, més centrat, vaig pensar-hi, vaig recordar. I, la nit passada, l'he viscuda despert i adormit, pensant i somniant.»

Avui jaestic bé. L'oncle Ramon? Sí, el recordo. El recordo en aquest moment d'escriure't d'una manera estranyament clara. El recordo com si encara el tingüés davant, eixancarrat en una cadira de boga fosca, el respall davant seu, per tal de poder-li recolzar els braços escardalencs creuats. Aquesta era la seva posició de cada vetlla d'estiu, oi?, tu que passaves els estius a la masia? Llavors que l'ombra senyoreja guarnida de lluna i d'estrelles, i els grills fan ric-ric, i les granotes rac-rac, i els mussols xut-xut.

Sota el porxo de la masia, arro-mangat de braços, la gorra enfonsada fins a tocar les celles, el cap descansant sobre els antebraços, front a terra i ulls closos, l'oncle Ramon passava hores senceres immòbil, insensible a tota cosa que el voltés. Ara comprenc per què. Tenia al costat una galleda de zenc lluent, plena d'aigua gelada que es podia veure el mateix, i que un porró de vidre blau i vi daurat feia vessar al més petit moviment. Prou corriem al seu voltant tots els marrees del mas. Tu, no. Tu ja eres gran... Prou el sotraguévem sovint, en arraulir-nos darrera la seva tossa, quan jugàvem a l'acuit i el nostre perseguidor ens encalçava per atrapar-nos. L'oncle Ramon semblava de pedra, era inamovible a les nostres sotragades, sempre quiet, sempre la gorra enfonsada i el cap escalat. Ara comprenc per què. De vegades, com si sortís alliberat de qui sap quin abisme on devia haver sofert captiveri, alçava el cap, prenía amb la mà dreta el porró de la galleda, estirava el braç amunt, tant com li era possible, i el regalim de vi, en topar contra les seves dents blanques i robustes, li esquitxava amb pessigolleig la faç. I ell xerricava amb un xerric nítid, infinitament engresador, que em feia quedar embadalit. Quan sentia el xerric de l'oncle i veia enmig de l'obscuritat vespral aquell fil d'or lluidor que es precipitava de tan enlaire, em plantava al seu davant amb la boca oberta, i el meu esguard es clavava fixament en el lleu tremol dels llavis entreoberts per on es fonia el suc de raïm. I la meva cara, bon amic, prenía una expressió de somriure i d'admiració, i, quan l'oncle ja havia deixat el porró a la galleda, jo li posava les dues mans als genolls i li deia:

—Com és, oncle Ramon, que el vi que vós beveu sap cantar?

L'oncle Ramon movia el cap amunt i avall d'una manera gairebé imperceptible, em prenía les mans entre les seves, aspres, endurides, em mirava amb un tel d'una mena de boira líquida als ulls, als seus ulls blavosos i verds, i em preguntava amb un rogal a la veu:

—T'agradaria, menut, de saber-lo fer cantar?

—Molt, oncle... Ensenyeu-me'n!
Però, sense que aquell tel d'una mena de boira líquida li hagués desaparegut de l'esguard, l'oncle Ramon se sentia la gorja encallada per un nus, em girava en rodó prenent-me per les espatlles, i, tot empenyent-me amb dolcesa cap als meus companys de joc, remugava baixet:

—Ets massa petit, Joanet... Apa, vés... Vés a jugar, vés...

Tu saps millor que jo com era l'oncle... I jo sentia no sé què dintre meu. De vegades, m'entristia d'una ruanera rara, incomprendible. Quedava submergit en una mena d'abaltiment del qual només sortia quan em sacsejaven amb violència els companys meus que em necessitaven per a l'esbarjo omú:

—Vinga, encantat! Corre, au!... Si et toco, pares!

Llavors quedava automàticament centrat. I m'embranchava a saltar i botre i a no deixar-me atrapar per ningú. Tanmateix, de cua d'ull, t'ho dic perquè és veritat, alguna vegada se m'escapava de mirar què feia l'oncle. I l'oncle seguia, generalment, en la mateixa posició d'abans del xerric, quiet, absent, mut, inalterable. Cansats de jugar a l'acuit per l'era i el porxo i el barri, retuts, esbufegant, ens deixàvem caure lassament a terra i ens posàvem a gratar-nos el front, i els braços, i les cuxes, que picaven pels efectes de la suor i la sang bullenta. Llavors organitzàvem aviat les nostres grans caceres de ratapinyades. Tampoc no entraves tu en

aquestes caceres. Lligàvem febrament draps blancs al capdamunt de les canyes més altes que desclavàvem de l'hort. I, amb l'arma a punt, començàvem a batre a tort i a dret les infelices bestioles, fins que aconseguíem d'ensampar-ne alguna, que feia «xap!», en caure contra les lloses del barri. Després, estabornides com estaven, els esteníem bé les ales i, acostant-nos lentament a les marreques que reien a la falda de les pageses, i escoltaven bocadades les rondalles que les mares llurs els contaven, trèiem la punta de la llengua per un recó de llavis, i els fregàvem les rata-pinyades pel clatell.

En vols, de xivarri, i crits, i soroll?
—Animals! Ximplets! Mireu que en

són de bèsties aquestes criatures!... Ves. Ves quina pensada!... Espantarme la nena... I tan dolents que són, els espants, que li'n pot esdevenir un mal per a tota sa vida!... Si us arreplego rai... Benets!

Nosaltres ja no sentíem les darreres paraules. Les nostres cames, reforçades pels nyanyos de les caigudes freqüents, no corrien pas: volaven. I, un cop reunits els herois de l'acció, esclafem a riure com lirons, clavant-nos cops a l'espatlla mútuament.

I l'oncle Ramon no s'havia adonat de res, com si no visqués. Només, si l'escàndol era massa gros, tanmateix, sé que l'oncle Ramon s'alçava lentament, agafava la cadira a una mà i la galleda amb el porró a l'altra i amb un «Bona nit!» que probablement només sentia ell, se n'anava a cercar la companyia dels llençols.

Aquest és el record que, com un llampec, em queda de l'oncle Ramon. Únicament el veig així: feréstec, immòbil, xerricant el rajolí que venia de molt enlaire i amb un tel d'una mena de boira als ulls quan em feia alguna carícia, de les quals, altrament, gairebé no en servo record. Sí, sí: Recordo que el conço, com li deia tothom, menys jo, va morir de desgàcia. Jo encara era petit de la mateixa manera, efectivament, i recordo, com tu em dius en la carta, que van dir que li havia fallat un peu arran d'un cingle que havia mort estimbat. Sé que vaig plorar, perquè també ploraven el meu pare i la meva mare.

Però ara he comprès, amic, amb la teva carta rebuda ahir, tota la simple tragèdia de l'oncle Ramon. I ara miro fermament, intensament, la seva serenor espiritual, el seu domini intern i extern, que mai no m'hauria imaginat que pogués existir en un home rústec, incult, profa de tota coneixença mundana, incògnit de tota filoso-

fia, foraster de tot convencionalisme. Dones, què era que donava a l'oncle Ramon la força de guardar-se avarament tota la glòria de patiments intensos, cruels, feridors, que portava a dins? Ell havia nascut a la masia on també nasquí jo, i havia crescut entremig de terrossos i llicorelles, d'estepes i ginesteres, d'argelagues i roldons. Havia estimat els anyells i els cabrits brincaires, i l'encapritxava la clenxa que es partia al bell mig de l'esquena dels

ésser bo, pur, que se sentia dir conço i era el meu oncle Ramon.

L'oncle Ramon estimava, em dius! I estimava amb tota la força del seu cor, amb totes les seves energies. Malaurat amor! Estimava i no podia tocar la concreció dels seus anhels. I això no ho sabé ningú. Només tu ho endevinares. Tu, l'estudiant de Barcelona, el «senyoret» que venia a passar l'estiu a la nostra masia. Tu, l'amic a qui ell s'atrevia a confiar només d'una manera

porcells, i era feliç quan els vedells xuclaven goludament la llet de les seves mares. Tot el món de l'oncle era allò i no res més. Era aquell espai de terra tan esquitit, aquell veinatge tan reduït. I, àdhuc allà, allà, que jo havia cregut fins ara el meu paradís, la malaurança havia anat a cercar una presa, hi havia fer cap per a noure acuell

minsava les seves amargueses. Gràcies. Gràcies per haver-me fet participar el teu secret. Gràcies perquè la teva carta reivindicava la seva sorruderia i em fa perdonar-li ben de cor que no m'hagués ensenyat a xerricar com ell, i em fa comprendre el tel de boira líquida dels seus ulls verds i blaus. L'oncle Ramon era un home. Un home com els

que no podem trobar en cap ciutat, en cap nucli de població humana múltiple. El camp! La ruralia! Uix, que rústec tot això! Que fastigós, que baix, que aspre, que ignorant, que avar, que miserios, que desconfiat! Que odiós resultà per a segons qui, oi?

T'asseguro, amic, que avui, rellegint la teva carta noble, m'ha tornat aquella admiració pel xerric del meu oncle, aquella admiració que em feia posar-li les mans als genolls i em feia preguntar-li:

—Com és, oncle Ramon, que el vi que vós beveu sap cantar?

Com devia fer-lo patir la meua pregunta ingènua! Com devia haver sentit pruija d'estrenyer-me entre els seus braços nerviut i de besar el meu front tendre. Però en qualitat de què? No pas com a oncle, sinó com a pare! Pare! Com a pare, has dit, amic? Gairebé m'espanta de pensar la seva tragèdia muda. Tu que estimes, jo que estimo, podem comprendre, potser, la valor del seu sacrifici, que va saber portar fins al final. Ho imagines? Sí, és clar. Ho has imaginat primer que jo. Un peu que relisca voluntàriament — voluntàriament! — arran d'un cingle i un cos que s'estavella, que s'esventra, contra una roca punxeguda. I tot s'acaba aquí. Tot. Però s'acaba tot, realment? S'acaba tot quan la fisiologia desapareix? Deu acabar-se, si més no, la consciència humana d'existir, i això deu ésser la sublimació de la felicitat.

Tanmateix, cercar la felicitat d'aquesta manera, estimbant-nos, exigeix una valor, una valentia, un convenciment no gens corrents. Cal ésser un gran savi o un gran boig. Els qui pretensiosament ens creiem situats en un nivell normal estem mancants d'una valor així, d'una valentia així, d'un convenciment així.

Bé, amic; t'acabo la carta. Pots confiar en mi. Pensa que he tingut un oncle capaç de guardar, sense que mai el traís l'expressió facial, un «cret tan difícil de mantenir ocult. Els meus pares no sabran mai, t'ho prometo, que l'oncle Ramon estimés com estimava la meua mare, la seva cunyada, i es vagi estimar per ella, pel seu germà, per mi, per ell mateix. Això no ho sabrà ningú més que tu i jo, fem-nos-en prometença. Compreneu que el teu ànim tingüés necessitat d'una expansió que afuixés l'argolla moral que l'estrenyia. T'agraieixo que hagi pensat en mi. T'ho agraeixo, sents? Devotament, amb emoció. Tu, l'amic estudiant, el «senyoret» estuejant, el ganassot que ja no jugava amb mi, vas ésser capaç de recollir la guspira que va escapar-se de l'oncle Ramon, i per aquella guspira, endevinar tota la veritat de la seva vida íntima. Avui, després de quinze anys, em transmet aquesta guspira que jo recullo i et prometo de guardar amorosament i per sempre més.

Salut, amic!.

(Il·lustració de Martí Bas)

POESIA

CANÇÓ MARINERA

Un port.

I un altre port.

I, encara,
l'inconegut que s'obrirà demà.
La proa fa a bocins, de l'aigua clara,
l'ample cristall que vela l'oceà.

Tots tenen un encis, un sortilegi
que frapa el mariner.
La flor del crim, la flor del sacrilegi,
brosta, es mustia tot seguit, i ve

la nova flor a rompre a la coberta
del navili oblidat.
Ben generós, la porta oberta,
— passera anhelada a terra — ja ha deixat.

I el camí de la mar sense camins,
però solcat per mil i mil esteles,
bressa el naufragi que a l'empar de veles,
el vaixell porta a dins.

I un altre port.

I un altre.

Recomença
la ruta aventurera sense nord.
L'àncora hissada si acàs pensa, pensa
en el fons submarí d'un altre port.

I arriba.
L'abraçada és tèbia i dolça;
l'aire de de terra és femení.

I el mariner s'espolsa
la salabor del llarg camí marí

i pren la vida fugissera i nua
com un pirata fer;
cada mà una carícia que s'afua,
i entre dents la flor tendra d'un acer.

Després, la mar, torna a bressar
el cementiri roig de vidres
que entre el fustam, veles i brides
el port llança com un rebuig humà.

I la costa s'allunya.

Fonedissa
a l'horitzó ja una altra costa es veu.
Promesa d'altres ports.

Mariner, hissa!
La vida marinera no té preu.

Salta el cor. Riu el llavi. Canta
la llengua novament. L'esguard
té reflexos metàl·lics. Tanta
joia no capaix.

I,
—Déu vos guard!

nou port — diu —, nova aventura;
clavell que s'esbadella a l'horitzó.

La vida de la mar, o vida pura
sense el port temptador!

JAUME ROSQUELLES I ALESSAN

CAMISERIA
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 44
Telèfon 41655

LES LLETRES

COMENTARIS

L'ALHAMBRA, UN ALEMANY I UNA ELUCBRACIO DE GUERRA

Foren els àrabs els qui ressuscitaren les doctrines d'Aristòtil.

Quina atracció els hi menà? Com lliga la sensualitat imaginativa de la raça àrab amb la fredor marbre de la pensament grec?

Averroes traduí Aristòtil i, adhuc en la seva medicina, se sentí l'empremta de la petjada del pensador grec.

Ayicena, per mitjà d'Aristòtil, faci de metafísica el seu poema de l'ànima.

Un dia, a l'Alhambra, se'm va desfer l'enigma. La falanxa, el mosaic, l'enteixinat, em mostraven arabescs complicats on la ratlla fugia sempre, fugia, en un ensomni sense fi. El decorador havia barrejat caràcters alcorànics a la fantasia folia de la seva geometria cursiva. Raigs d'estel o de triangle, indefinidament perllongats, es trencaven, s'unien, es cercaven, engendrants nombroses combinacions en una àlgebra misteriosa, desproveïda de tota significació, però menada per un art seguríssim dintre la seva meravellosa diversitat.

Vaig seguir llarg temps amb els ulls les corbes sinuoses que mai no s'aturen, que grimpen, s'estiren, vibren i juguen, lluny de l'aura, del fum, del so, de l'abraç. I vaig trobar que el cercle àrab que mai no es tanca — mitja lluna que ignora la plenitud —, en el seu estirament, podia arribar fins les més allunyades elucubracions amb l'impuls de la fantasia esperonada. Un desconeixement absolut de la figura permet vorejar la idea més allunyada pe a nodrir la pròpia que mai no s'acaba de tancar, fugint eternament, fugint com les ratlles de la decoració.

Ara preciso un alemany davant l'Alhambra. Podrà sospitar que l'àrab i ell — juntats avui per la guerra — tenen un fons comú?

L'alemany, d'ulls guaitats endintre, és el revers de l'àrab — el gòtic en arribat a la circumferència —. La ratlla que en l'art àrab fluctua amb una precisió imprecisa sempre, en l'art gòtic s'ha amanyocat. La figura es forma amb agrumollaments de llum i d'ombra — joc cristià de les catedral —. A l'Alemanya pura, Winckelmann i Lessing també ressusciten Aristòtil, malgrat que facin metafísica amb les dolores caragolades de Laocon. La ratlla no té geometries fugisseres ni superfícies que deixin reliscar la imaginació. Alemanya enfonsa, furga, empra en les seves ratlles el fum, el so, l'aura i l'abraç: crea el monstre. De l'art indesxifrable àrab, del qual mai ningú no tindrà la clau, passem al torbament o al deliqui. Ja l'art no es dissol en ratlles, es dissol en carn que es podreix. La fantasia s'enfebre; el nirvana es torna follia.

L'àrab, sense l'ensomni dissolt en decoració de ratlles geomètriques, caracteritzat el maurità, no latinitzat per Aristòtil, que no ha tingut cap *wah* que, com Abú-Omar, glossés el plor de la tórtora amb una cançó ratllada que ompli, anys i anys, les nits de lluna dels d'Algarbe. L'alemany que no ha alleugerit el gòtic que porta dintre — peculiar damunt d'universal (també Aristòtil) —, deixa d'ésser alemany per a convertir-se en ari, el qual, més enllà de les gargoles, té per fetitxes — monstruositat de la monstruositat —, un Hitler o un Goering, paranoics, producte de febre i de descomposició.

Aris i moros poden contractar-se àmpliament amb l'Espanya que tampoc no coneix Aristòtil i és arca de set claus de les peculiaritats.

Aquesta elucubració pot fer florir, menyspreant, la rialla plena de dents de tots els devots de Torquemada.

ANIVERSARIS

Un full de calendari junta cinc noms. Són cinc noms de grans escrip-

tors morts o nats del 20 al 25 de març.

El full de calendari no passa de fer una constatació: Ibsen, nat el 20 de març del 1828; Lamartine, mort el 21 de març del 1869; Stendhal, mort el 22 de març del 1842; Mistral, nat el 24 de març del 1822; Mürger, mort el 25 de març del 1914. Però l'apropament anecdòtic que fa el full del calendari és ple de suggerències.

Ibsen: una cara que forada un horitzó nòrdic ple de boira: una veu que es clava als cervells. L'Ibsen de barbes selvàtiques i esguard que punxa, ens explica llegendes: *Els guerrers d'Helgoland*, *Peer Gynt*. I ens explica amb to fort de glaç de gener i amb un balamat tremolós de nit boreal aurorada. L'Ibsen d'*Espectres*, de *L'àncora salvatge*, de *La casa dels Rosmer*, fica, sense por, les mans al vesper social i llança avesses de fibló dur al món, amb absoluta responsabilitat del que seran les fiblades. I ens mostra després les mans que han de servir d'exemple.

Lamartine: Sucre gebrat; brill de prismes. Les obres de Lamartine són presidides per una levita. També s'hi senten guants blancs i cabells llargs engomats. «La meua revolta és la revolta del menyspreu», ens va dir ell. El traït del poble que avança l'ha deixat sense ressonàncies.

Jocelyn és freda com un edelweiss. Els versos d'*El llac* no sostenen ja ni la barca del somni. Tenen les sigües com l'Asfaltite.

Stendhal: Bisturi. I un cervell anti-llíric que el maneja.

Un retrat de Stendhal presidirà molt de temps la cambra d'experiments dels autèntics psicòlegs. Fou tan profund, que feu sagnar ànimes. Aprengué a tenir ulls de bisturi: rera un taulell i damunt d'un llibre de comptabilitat en la seva especieria de Marsella. Les teoritzacions i descobriments de *L'amor* són experiències.

El «beylisme», entre les seves màximes, ha deixat aquesta: «Creure en poques coses». Stendhal la practicà tant, que ni va creure en la poesia; per a ell el vers era un procediment pneumotècnic. Això, en qualsevol altre autor hauria estat un defecte mortal. En ell fou una qualitat. I aquesta conclusió podria ésser una altra màxima beylista: «Converteix en qualitats els teus defectes».

Mistral: Mireia, *Calendau*. El Déu bíblic creà amb fang. Mistral ha creat

Lamartine

amb flaires i sol de la seva Provença.

Un vers de *Calendau*:

«Cantarai, se Dieu vou, un enfant de Cassies, un simple pescatre d'anchoïo»

Lamartine va escriure una *Oda al Poble*. Mistral féu cantar el poble en la seva poesia.

Dir Mistral és dir claror. El capell ample del poeta no posava ombra al sol que queia sobre la Camarga. Atemporava la llum que ell portava dintre.

Mürger: Anarquia, en equivalència. Bohèmia simpàtica de fàcil musicalització. Els bohemis de Mürger, cas d'haver-se afermat, haurien llegit Max Stirner.

Rodolf?, que llunyà!; Bakunin?, que llunyà! Idealisme de nuvolet i d'oreig. Teorització dels qui mai no tocaran de peus a terra o que hi tocaran massa. Vida a mig aire. Directives a mig aire.

Ibsen

Tot fiat a l'atzar. Puccini i llàgrima fàcil. Cultura entrada per sota l'aixel·la, de tan portar-hi un llibre. Perfecció arran de mà. La bondat humana com a moneda per a anar a plaça.

Del balanç de confrontació, que el full de calendari ens ha suggerit, resten dos morts i tres vius: Lamartine i Mürger, paraula buida, sentimentalisme de desmai. Ibsen, Stendhal i Mistral, ben diversos dels altres, però encara efectius.

FREDERIC MISTRAL, POETA PER LLEGIR ARA

Maïano recorda el XXIII aniversari de la mort de Frederic Mistral.

Jo també el recordo. He rellegit: *Lou pouèmo dou Rose* per a sentir-me ben a prop d'ell.

—Pots llegir? — m'ha preguntat un amic al qual he fet confiança del meu homenatge.

—Sí, puc llegir!

El meu amic s'evadeix. Jo m'afermo. —La meua il·lusió —confessa l'amic— seria trobar-me lluny. Somnio una vila com Marrakec, plena d'ombra de tarongers i de remor d'aigües ocultes.

—El meu feinejar es reduiria a esfullar roses damunt l'aigua dels recs i reposar l'esguard en la fugida del ta-lli replico amb ironia—. Jo en tinc prou amb trobar-me amb Mistral i pantar cara a la tempesta.

Mistral m'ha fet sentir, com ningú, les meves rels. I m'ha posat al costat — exemple —, els homes del Roine, «la llarga via d'aigua per on passaven els de Cundrieu i els d'Arlès, homes forts, exemplars de raça».

«Lou Rose, graci à-n'èli, ero un gran brusco plen de vouvon en [d'obro.]»

Com enforteix la paraula, que rebenta llum, del gran poeta! Com et posa davant la vida una veu plena de vida com la de Mistral!

Sentiu-lo cantar les Cundrillenques, «que així que borrona la fulla de la morera posen el gra dels cucs de seda a covar en el calor de llurs pitreres fortes».

«Dins la michour de sa peitrino forto.» Són dones que pareixen cada any un fill superb. Quin doll tan pur, quin cant, aigua per a totes les sets!

En Mistral s'hi empoua fortitud, braó, ardidesa. Qui, com ell, us enfonsa dintre d'una naturalesa que exalta i rectifica?

Ai dels qui avui s'evadeixen somniant viles com la de Marrakec, embauades de florers roses! I més ai dels qui, ocupant un lloc de lluita, viuen evadits per haver convertit aquest lloc de presència en fruitat oasi.

RAMON VINYES

Una raça vella, un poble nou

(Ve de la pàg. 5)

dre, com es pren al Negús, des de la Torre Eiffel, la meitat del seu imperi...

Justícia humana, ironia del destí!

Homes que amb llur saviesa prediquen lleialtat i justícia entre tots i no necessiten emmetzinat la vida humana! Quina il·lusió pot tenir un poble que el seu rei declari públicament — Après-moi, le déluge! — i que pot esperar la civilització d'un emperador miserable, que per a inspirar-se incendia la seva capital, com si no en tingués prou, com a font d'inspiració, amb les belles romanes per a una obra tan insignificant, que no té tanta fama com els actes inhumans del seu autor? I, quina confiança podia tenir el poble espanyol amb uns militars miserables que en nom del patriotisme i nacionalisme venen la pàtria hispana als pobres del segle XX? Espanya! Em dol l'ànima pensant en la teua sort, Espanya! On el sol no es ponía quan els dirigents del destí espanyol, els cabdills descobridors i els conqueridors de les terres llunyanes sentien espanyols i tenien la dignitat del més alt patriotisme! Per què necessitem Déu i el seu tron al cel, Crist amb el seu seguici a la terra, si existeixen tantes penes i llàgrimes, tantes misèries i injustícies en aquest món?

L'idioma i la literatura integren el tresor inexpugnable del poble armeni que, durant segles, a través de les tenebres, en les hores desesperades i en els moments tràgics, en les lluites superhumanes contra el fleu dels barbres asiàtics, el seu únic sosteniment ha estat l'idioma, i el seu únic guia la ben amada literatura, que sabé conservar i cultivar la degudament. La raça armenia ha posat en la seva literatura quelcom de si mateixa, allò més preat: la seva ànima, ànima nostàlgica i sentimental; i la literatura per la seva part inculca al poble armeni vida i vigoria; inspirà esperança per una nova existència, quelcom semblant a l'aurora d'un nmatí de primavera...

D'ençà que es formà la terra i hi vingué la humanitat, d'ençà dels temps immemorables aparegueren pobles sense línies característiques i desaparegueren com satèl·lits al cel, sense deixar petjades, i amb ells, els que ja tenien una llum brillant e nla història de la vida humana... i la raça armenia ha estat espectadora de terribles cataclismes històrics; ha viscut crítiques moments i moments innarrables d'angoixa; ha suportat el jou infame dels soldans, dels xans i dels tsars; ha vist la glòria d'Alexandre Magne i la decadència dels Cèsars; ha conegut la cara fastigosa del Djenguiz-Khan i la

del ferotge Tamerlan... Arribà un moment que tot semblava acabat. L'estel del poble armeni havia desaparegut al cel, darrera els núvols, semblava que era la fi d'una raça; així pensaren els botxins, així pensà el mateix armeni, malgrat la seva increbantable voluntat de viure, com si hagués obeït la llei fatal — tot allò que un principi, tindrà un fi —, però a la major estranyesa dels botxins la raça armenia ressuscità, com un fènix, de les cendres dels sagrats ossos dels desapareguts: embellida i encisadora.

GLORIA VICTIS

Ens hem salvat, estimat lector, perquè hem tingut una cultura forta, pròpia; una literatura rica i bella que exaltà les nostres ànimes, ens encoratjà i inspirà esperança per a un esdevenidor no molt llunyà i amb una humanitat més perfecta...

Sis segles d'esclavitud i calamitats; sis segles d'humiliació i persecucions sense precedents; sis-cents anys de lluita desigual contra els tirans sanguinaris; sis-cents anys de lluita per la terra envaïda i la llibertat acaparada... Quinze anys de soviètzització i la llibertat reconquistada; quinze anys de pau i d'edificació nacional, Armènia soviètica — imatge minúscula del gran imperi dels Tigrans — encerclada en l'ombra transparent de la bandera d'una comunitat de 170 milions d'ànimes i sobre les bases de la doctrina Lenin-Stalin s'ha convertit en la Suïssa d'Àsia.

El somni daurat dels nostres avantpassats s'ha realitzat.

De la melancòlica foscor de la nit neix l'aurora radiant que omple d'alegria les nostres ànimes; de les lluites cruentes entaulades entre els opressors i els oprimos: la llibertat estimada.

La llibertat no té preu, per tant, no es compra; s'aconsegueix a les batalles, darrera les trinxeres, respirant l'aire canonejat. El poble espanyol té la paraula.

Els invasors, vàndals moderns, en col·laboració amb els traïdors a la seva pàtria: vingueren a portar-nos guerra, diu Gonçal de Reparaz, aquest vellètt simpàtic, cent per cent espanyol —. Els paguem amb la pau eterna dels sepulcres. Queda saldat el deute. Allí acabaran tots els que pensaren quedar-se amb la nostra terra. Serà la terra nostra la que es quedarà amb ells.

I així serà!

Però amb una condició: Confiant únicament en nosaltres mateixos. Ajuda't, perquè Déu no t'ajudarà... ARMEN ARARADIAN

JOVENTUT!

Joventut, braç de ferro decidit,
ara és la lluita més que l'esperança.
Ja vindran altres dies de bonança
si ens fem valdre l'impuls del nostre pit.
Deixem l'Estadi, l'amor i l'esport,
joventut, braç de ferro, que ens reclama,
més que no el cant i la glòria i la fama,
la llibertat, la vida: no la mort.
¿Sabries viure, joventut, així,
vexada, amb un punyal a la cintura,
botxí de tu mateixa i fent païra
als infants innocents, com un botxí?
Què més podríem dar per a un nou món,
que el nostre braç, la sang de nostres venes...?
Joventut, braç de ferro, les cadenes
engolirem en un sospir pregon.
Que el nostre crit ja sigui el darrer crit,
joventut, braç de ferro. Les barreres
que ens han posat les hordes sangoneres
tombarem amb l'impuls del nostre pit.
Endavant, pit de ferro, joventut!
Per la lluita darrera que ara ens crida,
la nostra balançada decidida
ha de salvar l'eterna joventut,
l'eterna llibertat, la nova vida...!

J. M. PROUS I VILA

Adquiriu RUTA Esquema de carreteres de Catalunya

Itineraris, Caps de Partit Judicials, Municipis, Poblat amb carretera i Monuments artístics, amb un mapa esquemàtic de carreteres

Preu: 3'50 pessetes

Dipòsit i venda:

LLIBRERIA CATALONIA

Rda. de Sant Pere, 3 - Telèfon 24647

TALLER DE FOTOGRAVAT COLLECTIVITZAT
ANTONI MARTÍ
AVINYÓ, 19, PRAL. TELEF. 17047

LES ARTS

PUYOL

Sense comptar Goya, mestres d'aquesta generació de pintors de la vida social, són, principalment Daumier i Lautrec, i així veiem que si les sàtires de Goerg contra la podrida burgesia recorden les de Daumier, les de

«Endavant en l'ofensiva!»

l'alemany Grosz, desterrat avui de la seva pàtria, ens porten a la memòria les línies corrosives de Lautrec.

També el clarobscur de taller i els volums matussers, però poderosos, de Puyol, al qual hem seguit quotidianament

«El «fado», música «nacional» dels «patriotes».

ment al llarg de la guerra civil, tenen parentiu amb les litografies de Daumier. Però en Puyol hi ha quelcom de molt espanyol, i és el gust pels símbols, les alegories, els emblemes, les moralitats, aquest mateix gust que ad-

«Sense pietat! Mentre alenín és un perill!»

vertim en l'art i la literatura espanyols, des dels pintors primitius, Juan Ruiz, i els «autos» medievals, fins a Goya, pas-

sant per Quevedo, Gracian i Calderón.

Allò que Puyol ha plasmat principalment, dia a dia, han estat les consignes de la guerra civil — després els altres l'han seguit —, no les seves escenes. Podria dir-se que Puyol és un pintor conceptista. El segle XVII, a les places madrilenyes, les cortines de les taules s'obrien sobre figures simbòliques: l'Esperança, la Caritat, la

«Les càries del feixisme.»

Fe. Tots els dies, en aquest Madrid heroic del 1936 i 1937. Puyol ens descorre com un teló a la cantonada del seu periòdic, *Mundo Obrero*, per a mostrar-nos també figures simbòliques: el Burgès, el Militar i el Bisbe, l'Obrer, el Soldat, i el Camperol, el Feixisme i el Front Popular. Recent-

«Senyor: la tomba està a punt.»

ment, i a això respon aquesta pàgina, s'han publicat en col·lecció els dibuixos d'aquest pintor: *La guerra civil, Treinta y dos dibujos de Puyol* (Edicions Populares Arte). En Puyol la tradició espanyola no s'imita o falsifica, sinó que viva i operant sota una altra forma, reapareix. — T.

Manuel Andreu i Fontirroig

(Ve de la pàgina 4.)

sonatges són humans i parlen i es mouen, no com uns automates, sinó com a homes convulsionats per les passions i pels neguits de la vida. Una gran serenitat impregna tota l'obra i un alt sentit cristià l'exorna. No és una obra «per a anar-hi a pair el sopar», com diria molt encertadament l'admirat Ramon Vinyes. És una obra per a anar-hi a pensar i a educar l'esperit.

Enric Borràs ha trobat una obra on pot lluir les seves grans facultats de tràgic, i on ha demostrat que el gran actor està en les plenes facultats que el seu talent i la seva llarga experiència li han donat. Amb «Més enllà del deure», Borràs dona a l'escena catalana una de les seves millors obres. Saludem amb el poeta Manuel Andreu i Fontirroig, l'esperit lliure de la Mallorca avui junyida al jou feixista, però que sabrà alliberar-se'n a no trigar.

ANGEL PONS I GUITART

Col·laboreu a la lluita: Doneu-nos llibres per al front

La Comissió de Propaganda al front, del Partit Socialista Unificat de Catalunya, continuant la seva obra de divulgació cultural entre els germans que lluiten al front de combat, amplia en aquests moments les ja existents biblioteques de guerra, i les dota d'un nou material que facilita l'obra educativa, tot procurant que no quedi cap company sense que li arribi allò que més estima en les hores de lleure: un llibre.

I ens dirigim a vosaltres, militants del Partit Socialista Unificat de Catalunya i de la Unió General de Treballadors, en primer terme, i als antifeixistes tots, perquè col·laboreu en la nostra obra. En aquesta obra que tant agraeixen els germans del front quan veuen la solidaritat dels companys de la reraguarda.

Es per això, camarades, que us adreçem aquestes paraules, esperant que no ens regatejareu la vostra cooperació entusiasta. I la vostra cooperació únicament consisteix a donar-nos llibres. Llibres que cal escollir entre els millors dins la vostra biblioteca particular, ja que heu de tenir present que la lectura és el primer factor de divulgació cultural. La vostra aportació pot ésser de tota classe de llibres: conte, novel·la, història, geografia, etc. Cal que siguin molts i com més bons millor.

Teniu present companyes i companys de la reraguarda, que els nostres germans que tant valentament lluiten al front, donant llur sang sense regatejar esforços, el que més ens demanen són llibres, per distreure les hores de repòs, i cal que nosaltres secundem el seu gran i noble gest fent-los el present dels llibres llegits.

Camarades, poble treballador de Catalunya, antifeixistes tots, pels valents combatents que lluiten al front, pels soldats de l'Exèrcit Popular, us demanem llibres.

Porteu-los a la Comissió de Propaganda al front del P. S. U., Passeig de Pi i Margall, 38, segon, Casal Carles Marx.

BIBLIOGRAFIA

«SOVIETSKAJA MÚSIKA», any V, núm. 1

Acabem de rebre el número 1, corresponent al mes de gener d'aquest any, de la magnífica revista *Música soviètica*, òrgan de l'Associació dels compositors soviètics. El ric contingut d'aquest número ens dona una idea de l'envergadura que ha pres avui dia la vida musical a la U. R. S. S. en totes les seves ramificacions i l'alt sentit de responsabilitat política dels seus compositors envers la grandiosa obra de l'edificació socialista.

Sota el títol «Mort als enemics infames del poble, els restauradors del capitalisme!», l'editorial expressa l'adhesió fervent dels compositors soviètics a l'obra del socialisme i a la del partit de Lenin i Stalin—posició que es troba afirmada en una resolució presa en un gran míting de l'Associació dels Compositors soviètics.

A la primera secció folklòric-històrica trobem, entre altres estudis, un treball important sobre «La música del poble grusinià»; una anàlisi extensa de la XVI Simfonia del gran compositor Mjaskovski (amb molts exemples musicals); un treball molt interessant d'A. Steinberg, sobre «Puixkin i la creació dels compositors soviètics», i un altre de Rukavishnikov, sobre «Obres de Puixkin a la biblioteca de Txaiovski», els dos amb abundant documentació gràfica.

A la secció «Materials i documents» es publiquen algunes cartes inèdites de M. A. Balakireff. Segueixen les seccions «Vida musical», «Teatre musical», «L'estrada dels concerts», etc., a través de les quals es reflecteix la vida musical esplèndida de la Unió Soviètica. En un suplement musical es publica una cançó de Muradeli, amb paraules de Puixkin: «A les muntanyes de Grússia».

Per manca de paper ens veiem obligats, també, a reduir **MIL·LADOR** d'aquesta setmana a

10 pàgines.

LA MÚSICA

La Secció de Música del Casal de la Cultura

Pròxima a constituir-se la Secció de Música del Casal de la Cultura, creiem oportú exposar el concepte que tenim format del que ha d'ésser la fins avui més nodrida agrupació de les diverses branques que s'apleguen al Casal. Ho fem també moguts per l'interès que tenim d'orientar-nos vers unes formes eficients i per tal que les nostres observacions obtingudes a l'assemblea de constitució del Casal, puguin ésser aprofitades, no solament per la Secció de Música, a la qual procurarem aportar el nostre criteri, sinó també al conjunt de Seccions que integren el Casal amb el propòsit d'evitar desviacions que, de produir-se, podrien ofegar les grans possibilitats de l'entitat i per tant esdevingués intrascendent i rovellat de primer antuvi.

En primer pla volem assenyalar que, malgrat l'estructuració aparentment professional que té el règim intern, no vol dir pas que vulguéssim donar un caire de classificació per professions; ans el contrari, nosaltres hem volgut facilitar precisament el mitjà pel qual hom pugui aplegar-se lliurement a la modalitat de la cultura que li sigui més plaent. Tots havem presenciat casos, dignes de tenir-se en compte en aquests moments d'estructuració d'una nova societat, en què l'individu es troba lligat a una professió per la qual no ha sentit mai la més petita inclinació; representa aquest fet una violència moral prou forta per a produir un fals concepte de la justa valor, i això precisament hem volgut evitar, dins el possible, deixant en absoluta llibertat l'elecció d'aquella modalitat que exerceixi una més forta atracció damunt l'individu; és clar que aquell la professió del qual representa el mitjà propi d'expressió de la seva voluntat professional, s'aplegarà en primer lloc a la Secció respectiva i hi aportarà el seu concurs valuós.

Un altre extrem que creiem interessant en gran manera i que podria esdevenir perillós de continuar el confusionisme professionalista, és aquell que hom volgués destacar tendències de caire sindical a través d'aquesta vertebració orgànica. El Casal de la Cultura té assenyalada una missió superior pedagògicament, de cara a les masses i fins i tot a la formació i complementació d'aquells nuclis i individualitats més treballats per la cultura.

L'organisme que s'ha creat, ultra la tasca difusora de tot el patrimoni espiritual que posseïm, té la d'un instrument rector general de tots els problemes que afectin la vida cultural de tot un poble i per tractar-se dels interessos més pregonament estimats pel poble de Catalunya, cal situar-lo en el pla superior de màximes possibilitats. Així mateix hem observat com les seccions oferien noms, els més prestigiosos, per a ocupar llocs a l'organisme executiu i volem exposar amb claredat la nostra discrepància sobre aquest punt bàsic.

Sense el més petit intent de menysprear els homes més destacats del nostre món cultural, creiem necessari assenyalar que per a càrrecs que tenen una funció d'actuació burocràtica molt precisada en els estatuts, resultaria contraproduent engiponar un científic, posem per cas, a una tasca oficinera. No seria més avantatjós que ordenessin els òrgans executius tant del Casal com de les seccions, elements que no representant una valor específica, disposessin d'una capacitat d'energies i temps útil per a esmerçar-los traduïts a realitzar aquella labor preparadora per uns altres organismes dedicats a l'estudi i investigació? Procurarem de fer-nos entendre amb un exemple. La Comissió Executiva de la Secció de Música ha d'ésser formada de la següent manera:

Secretari general.
Vice-secretari general i secretari d'Actuació.
Secretari de Relacions.
Secretari de Finances.
Secretari de Propaganda i Organització.

Es a dir, cinc càrrecs amb finalitat concreta i determinada, que poden ésser ocupats pel més insignificant dels valors dels que componguin la Secció, musicalment parlant, i unes subponències de tres elements especialitzats en cada una de les diverses matèries que componen la música, que primàriament i a manera d'esquema assenyalarem així:

CONSELL DIRECTIU DEL CASAL

COMISSIÓ EXECUTIVA DE LA SECCIÓ

Subponències d'especialitats

Música escènica; Dansa i Folklore; Masses corals; Pedagogia musical; Audicions conjunts; Audicions solistes; Discos, Ràdio, Musicografia i Sociologia musical; Edicions; Publicitat. Investigacions; Recerques; Composició, etcètera.

Aquestes Subponències, formades per tres individus caracteritzats per llur actuació, tenen llur delegat al Consell directiu de la Secció i per tant el mitjà just d'expressió de la voluntat professional. I no veiem clarament que el lloc on el gran valor de qualsevol especialitat té el marc apropiat per a desenvolupar una tasca profitosa i específica és en aquests organismes? Nosaltres creiem que sí i invitem tot hom a meditar-ho, segurs que de l'atenció que hi dediquem en sortirà la norma que faci del Casal de la Cultura un organisme transparent i eficient.

EDUARD PRIETO

Charles-Marie Widor, el cèlebre organista i compositor francès, el qual acaba de morir a l'edat de 92 anys

CONCEPCIÓ BADIA I ALEXANDRE VILALTA A PARIS

Dos excel·lents artistes catalans, la cantatriu Concepció Badia i el pianista Vilalta, han estat enviats pel Comissariat de Propaganda, a París, per a donar uns quants concerts amb un programa d'obres espanyoles, que han obtingut un gran èxit artístic i polític. Les obres més aplaudides han estat les «Tonadilles», de Granados; les «Set Cançons» i les «Danses», de Manuel de Falla.

Sobre els seus concerts, hem rebut a la nostra redacció una carta de l'amic Vilalta, que ens escriu, entre altres, el paràgraf següent:

«Els concerts han esdevingut un èxit, no tan sols artístic, sinó també revolucionari. Hem aconseguit amb el nostre art, crear un corrent de simpatia i d'admiració, no tant sols a la nostra premsa, sinó també en aquest sector de dretes de París, representada en la premsa «L'Echo de Paris», «Le Matin», «Le Journal». Han hagut de reconèixer l'art català i els valors de Catalunya enviats per la Generalitat. L'èxit ha estat contundent.»

Felicitem també, per part nostra, els dos eminents artistes catalans per la brillant realització de la seva tasca i esperem veure'ls molt aviat novament entre nosaltres.

Toscanini no intervinirà en l'aniversari de la «Scala»

La notícia que Toscanini hagués estat invitat a dirigir l'orquestra amb motiu de celebrar-se el 70 aniversari del teatre «Scala», ha estat desmentida pel superintendent. Com hom sap, l'il·lustre director no havia tornat a actuar al front de cap orquestra italiana des que, el 1931, es promogueren sorollosos incidents per negar-se a fer tocar a l'orquestra que ell dirigia l'himne feixista.

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

WALDO FRANK A FAVOR DEL POBLE ESPANYOL

(Ve de la darrera pàgina)
el sentit de la totalitat, la santedat i la dignitat de la vida: experiència condicionant que informa una matriu i un domini per a l'acció revolucionària. Ací està la veritable relació dialèctica entre obrers i artistes s'afeblís, l'artista traïcionaria l'obrer i l'obrer suprimeix l'artista. La forma orgànica de la creació del nou món humà es redueix, doncs, a una imatge irreal, mecànica, de dues dimensions.

Desgraciadament, hi ha signes d'aquesta distorsió dialèctica del treball de l'artista, en el món actual: una tendència (realment copiada de la degenerada cultura burgesa) a reduir la tasca de l'artista revolucionari simplement a la seva participació, com a home o dona, en la lluita de classes; a rebaixar el seu art fins a emplenar les exigències d'una demanda immediata; fer-lo dependent de la visió necessàriament restringida de la política, en lloc d'exaltar-lo a una matriu i una orientació. Això significa la total renúncia de l'artista a la seva missió social com a obrer, això és, com a artista. Aquest perill és clar en moltes de les manifestacions oficials, socialistes i comunistes, que vénen de Rússia, Europa i Amèrica. Crec que tinc raó en dir que això és menys comú a Espanya, a l'Amèrica Hispànica i a França on més s'ha conservat un tradicional sentit orgànic de la vida.

FEIXISME

I jo us vaig a dir per què aqueixa experiència orgànica, de la qual l'artista és guardià propugnador, es necessita clamorosament avui. Tots els homes tendeixen per naturalesa cap a un sistema totalitari. Però tot aquest sistema totalitari que abraça menys que el TOT DE LA VIDA, condueix al Feixisme. Una ment feixista és per definició la que intenta fer d'una part, un tot. Anomenarà a aquesta part una classe, una raça. Fonamentalment, la ment feixista és la que s'introspecciona tan superficialment i tan falsament, que troba en sí un ego a part, però que fracassa en trobar el cosmos orgànic. D'aquesta falsa llavor broten els típics fruits feixistes: exclusió, prejudicis de raça, explotació, destrucció. Aquesta falsa llavor està explícita en la teologia que es practica en les esglésies cristianes, que predica la salvació i la immortalitat individuals: mentre que l'home que es contempla a si mateix veritablement sap que no se salvarà, a menys que se salvi tots els seus germans; i que cap home no és immortal, excepte en l'eternitat de la seva IMMEDIATA consciència del cosmos.

Però la falsa llavor també es troba en molts cercles revolucionaris. I molts homes que es creuen socialistes o comunistes, són d'estructura mental feixista. Deixeu-los que no immolïn llur jo separatista individual i de classe, i cauran en aquest pecat.

Vull insistir que aquest sentit de selecció, i de pecat, ha d'ésser conscientment introduït en el moviment revolucionari. Perquè hi hagi llibertat de creació, hi ha d'haver possibilitat de mort. Per falta d'aquest coneixement, que és dinàmic, el moviment revolucionari ha estat mancat molt freqüentment de profunditat i de realisme. Pecar és una paraula bona, mentre impliqui responsabilitat i llibertat — sense les quals les bones intencions de l'home es tornen mecàniques i tortes.

RELIGIOSITAT REVOLUCIONÀRIA

La classe obrera, a causa de la seva alta funció creadora, POT FRACASAR. I si fracassa, peca. Això es pot aplicar també a nosaltres els artistes revolucionaris, el treball dels quals consisteix a fer que s'animin aquests valors vitals, aquestes alternatives tràgiques. L'ESPECIALITAT DE L'ARTISTA ES EL TOT. Si la seva obra repta una experiència menor, fracassa. En aquest sentit, molts artistes revolucionaris sincers de la meua part, i d'altres països, són uns pecadors.

Si us ha meravellat tal vegada que parli de pecat, segur que endavant parlant de religió. Crec que podem afirmar amb certesa que tota església establerta en el món d'avui, i les seves esglésies, defensen un estat explotador i una classe explotadora. Això és escrit, obertament, de l'Església Romana, l'enviat oficial de la qual, fa alguns mesos, vingué als Estats Units per recollir diner per al feixisme d'Espanya, i el Papa de la qual ha fet el pau amb el degenerat Mussolini i el degenerat Hitler. Però també és veritat, solament que amb més hipocresia, els caps d'altres sectes establertes. Per tant, els pobles de la terra han de lluitar guerra contra el clericalisme i la teologia, els quals dogmes dualistes són reflexions, en gran part, d'una societat de classes en la qual els homes s'han lliurat davant la naturalesa i a llurs amos. Però, exemple de la falta

de pregonesa en la doctrina revolucionària és quan s'intenta no distingir entre el clericalisme i la teologia per un costat, i el sentit religiós — pregona — per l'altre. Condemnar la religió perquè les religions del món feudal han reflectit el domini de classe i el sotmetiment del poble és tan poc intel·ligent com ho seria... condemnar l'art i l'educació perquè l'educació i l'art també ho han reflectit.

Solament la falta perillosa d'una visió orgànica d'allò que és l'home, i d'allò que l'home ha estat, podria sostenir aquesta falsedat. L'essència de la necessitat i la voluntat religiosa ha d'estar apartada dels dogmes de classe, de les institucions de classe. Els deus externs, els sacraments màgics, les revelacions sobrenaturals, absolutistes i literals, no són l'essència de la religió. Foren inevitables vestimentes de la religió en l'època (que encara no acaba de passar), de la immaduresa de l'home quan estava governat per reis i dominat per la naturalesa.

L'ànima de la religió no és altra que la que he descrit com l'experiència bàsica del gran art; i realment els dos han marxat sempre junts. L'ànima de la religió és el coneixement, no irracional sinó PRE-RACIONAL que la vida és una i és sagrada; que tots els homes poden congregar-se, deliberadament, en l'experiència d'aquesta unitat, d'aquesta santedat, d'aquest Misteri. Tot el restant és circumstancial, és el resultat dels intents inadequats de l'home per a racionalitzar les seves institucions; tot el restant és corrupció d'interior d'una societat corrompuda; tot el restant canvia amb el temps i amb l'espai. Però aquesta ànima de la religió no pot canviar, no ha de morir. Negar-nos, a nosaltres mateixos, com a revolucionaris, l'herència del sentit religiós és llançar falanges d'aliats nostres potencials... simple gent intuitiva... a les files de l'enemic que serveix amb la boca la religió.

Aquesta és la perillosa paradoxa de la nostra època. Els feixistes, llurs aliats, i les esglésies establertes maten l'ànima de la veritable religió, però mantenen alts llurs ídols, i guanyen per a ells milions d'homes i dones humils, massa ingenus per a distingir l'esperit del clos buit. Els obrers revolucionaris, amb llurs aliats de tota mena, expressen en llur credo social l'ànima de la religió, i no solament es despreuen de milions d'animes que haurien d'estar amb nosaltres, sinó que impedeixen que la llavor religiosa de la revolució social, floreixi en tot el seu esplendor en obres estètiques i socials.

INVITACIÓ A LA LLUITA

Camarades artistes, la nostra acció en la lluita revolucionària directa és necessària; però no és suficient; la nostra solidaritat amb els treballadors del camp i la ciutat és necessària; però no és suficient; la nostra explícita doctrina socialista és necessària; però no basta. Hem de fer conscient, articulada i dinàmica, en el nostre moviment, aquest sentit de la unitat orgànica de la vida, aquest sentit de la persona com un focus d'aquest cosmos, d'on broten la profundització de la consciència, de la responsabilitat i de l'amor. Solament així el món humà arribarà a ésser lliure per a néixer de l'agonia de la nostra època. I aquesta tasca, amb les escoles sota el corromput capitalisme i les esglésies cridaneres de l'Anticrist, és el treball urgent dels artistes.

Si fracassem, què s'esdevindrà? Una revolució, sí; l'aixecament d'una classe obrera de les ruïnes d'un món vell que s'esfondra, sí. Però una revolució feta per homes actuant en les tenebres, propícia a cada moment als extraviaments de la ceguesa; una evolució orgullosa, rígida, unilateral, menyspreadora, perquè no tindrà la consciència dels valors humans més pregons, una revolució que sembrarà l'enemistat entre les grans masses d'homes i dones senzills i que oprimirà l'avantguarda dels creadors intel·lectuals i estètics. En una paraula, una revolució de cega necessitat, de la qual l'home haurà de lluitar, a través de quantes èpoques tràgiques!, vers un nou viarany de llibertat!

Però si nosaltres, els artistes, realitzem la nostra obra en «conjunció dialèctica» amb els treballadors, la nostra revolució haurà de donar a llum un nou món.

Un món en el qual totes les conquestes espirituals del passat s'heretïn i transfigurin.

Un món en el qual els valors implícits en els homes i dones humils s'anunciaran.

Un món en el qual tots els homes i dones, per als quals la vida és sagrada, col·laboraran jofosament.

Un món, camarades artistes, per fi, de consciència humana i de llibertat.

La guerra italo-alemanya contra Espanya

(Ve de la pàgina 3.)

per la Reichswehr ha decepcionat en gran manera els aliats d'aquest país als Balcans i a l'Europa central. La manera com França no cessa de cedir davant de Mussolini i Hitler en la qüestió espanyola ha contribuït enormement a desorganitzar tot el sistema francès d'aliances que es considerava com la més forta garantia de seguretat.

L'actitud de Bèlgica, que es desolidaritzava dels seus salvadors i dels seus protectors durant la guerra mundial i sembla que es vol posar a la voluntat d'Alemanya; l'actitud de Suïssa, la neutralitat de la qual semblava assegurada per sempre i que va, per dir-ho així, a implorar garantia prop de Hitler, tot això són senyals perillosos per a les democràcies occidentals.

Una victòria feixista a Espanya reforçaria formidablement la posició d'Itàlia, igualment que la d'Alemanya; significaria la ruïna de la Petite Entente, de la Unió Balcànica, i d'adhuc tal vegada de la S. D. N. I no és cosa de demostrar ací amplament quin perill d'agressió significaria això per a Txecoslovàquia, i pel desenvolupament de les coses, el perill d'explosió d'una matança mundial.

Es clar també que un triomf de la barbàrie feixista a Espanya, no solament costaria la vida a milers dels milers fills d'Espanya, sinó que tindria també per conseqüència una nova onada feixista a Europa i també als altres continents, amb els terribles sofriments que això significaria per a les masses innombrables de treballadors.

Però encara podem impedir avui la victòria italo-alemanya a Espanya.

La penetració d'Itàlia i Alemanya a l'extrem occidental d'Europa, la conquesta de posicions que els permetin vigilar les principals vies de comunicació de França i Gran Bretanya amb llurs possessions d'ultramar, on es troben llurs reserves alimentàries i de guerra, però, sobretot, l'establiment de la Reichswehr alemanya a l'espalla de França, res d'això no respon, sens dubte, als desigs del govern anglès i del govern francès. Són raons de política interior, abans que tot, el temor d'una victòria del Front Popular espanyol, en el qual els obrers han conquerit una posició dominant, les que han determinat els governs dels països occidentals a conduir-se tan covardament, a considerar amb tanta lleugeresa, i per tant, d'una manera tan errònia, els perills exteriors.

Aquests governs actuarien d'una altra manera si es veiessin obligats per l'efecte d'una pressió. Però és precisament això el que manca ací, i heus ací per què cal accelerar i guanyar el temps perdut.

En la Conferència de la Segona Internacional i de la Internacional d'Amsterdam, celebrada a Londres, els Citrine i els Adler han declarat que no podien prendre resolucions eficaces perquè l'opinió pública mundial no estava encara suficientment commoguda. Que no es podia, doncs, comptar amb l'ajut necessari.

Però, què hi hauria hagut més propi per a provocar l'entusiasme dels obrers, augmentar el prestigi de la classe obrera combatent als ulls de tots els treballadors, que la constitució, finalment, del front únic de lluita, que l'acabament de la divisió de la classe obrera?

Es l'essència de la classe obrera allò que ha fet possible la victòria del feixisme a Itàlia i Alemanya. La seva unió per a la lluita trobaria un potent eco adhuc als pobles feixistes, i sobretot entre les tropes alemanyes i italianes que actualment lluiten a Espanya, entre les quals es poden observar certs senyals de descomposició. Aquests senyals de descomposició podrien ésser formidablement accentuats. Això podria ésser una lligó saludable per als pretencats feixistes. Ells es donarien compte immediatament que les armes mecàniques no tenen altre valor que el dels homes que les utilitzen, però que són molt accessibles als arguments de llurs camarades de classe.

Però abans que tot, l'acabament de les divisions obreres reforçaria la influència dels treballadors als països democràtics. Els governs democràtics ja no podrien escapar; llur actitud respecte a Hitler i Mussolini seria molt diferent, igualment que llur conducta respecte al moviment espanyol.

Espanya seria lliure, l'amenaça feixista a l'Europa occidental desapareixeria, i per tant el perill de guerra.

La guerra italo-alemanya contra Espanya pot tenir les més terribles conseqüències per a tota la humanitat.

Però la classe obrera internacional, unida per a la lluita, pot salvar la humanitat d'aquesta catàstrofe, ha de salvar-la.

EL CINEMA

Hollywood expressa la seva simpatia per la causa de la República espanyola

Dues personalitats nord-americanes, que vénen a portar-nos el testimoni viu, autèntic, de la solidaritat d'una gran part de la població dels Estats Units, i l'interès amb què allà segueixen el desenvolupament de la lluita del poble espanyol per la seva independència, ens han fet declaracions.

El doctor Hermann F. Erben, membre de la Institució Rockefeller, de San Francisco, que participà en la conferència Pan-Pacífic, celebrada a Buenos Aires el desembre últim, com a representant dels interessos marítims del gran port californià, i Mr. Errol Flynn, actor de la pantalla, autor de «Beam-Ends» («S'ha acabat el carbó»), novel·la sobre Austràlia — un dels llibres més llegits a Nord-Amèrica durant els últims temps —, que ve en representació dels artistes i personal obrer dels estudis cinematogràfics de Hollywood.

Democrata pur, a la seva tornada de Buenos Aires, el doctor H. F. Erben organitzà en unió de Mr. Flynn, una gran campanya a Hollywood pro Espanya republicana.

— Hem acceptat — diu el Dr. H. F. Erben — amb veritable gust l'encàrrec amb què ens han honrat els nostres amics, de venir a Espanya, no solament a portar el producte monetari de la campanya portada a cap en ajut del poble espanyol, sinó, el que és més important, a assabentar-nos de l'estat de coses d'aquest país. A dir veritat, no ens calia venir aquí per a saber fins a quin punt és legítima i neta la causa d'aquest poble espanyol que pateix avui la més abominable desproporció feixista. Desafortunadament, els seus enemics no estan solament fronteres endintre. A Nord-Amèrica són molts, moltíssims, els ciutadans que comprenen el veritable sentit d'aquesta lluita exemplar del poble espanyol, malgrat que a vegades es desvirtua en part de la premsa que representa les classes més poderoses.

— La vostra impressió sobre l'Espanya lleial?

— Excel·lent. Al cap dels pocs dies que portem entre vosaltres hem tingut ocasió de comprovar el magnífic estat d'ànim i la confiança que anima aquest poble admirable. Veiem, en efecte, i contràriament al que es llegeix en al-

guns diaris de Londres i París, que la vida es desenrotlla aquí amb absoluta normalitat. Espanya és un país de primer ordre, els sentiments cordials del qual es manifesten en tot moment. Estem molt satisfets de l'acolliment que se'ns ha reservat a Barcelona.

Tenim el propòsit de recollir al nostre pas per la Península el major material possible per a una propaganda positivament documentada, que pensem realitzar amb intensitat a la nostra tornada als Estats Units. Desitgem molt vivament que acabi el més aviat possible aquest drama horrible, perillós per a tots els pobles lliures.

Mr. Errol Flynn ens declara a continuació:

— La missió que ens porta a Espanya ens és imposada per la nostra condició d'homes lliures. Fa ja més de sis mesos a Hollywood s'experimenta una gran inquietud per aquesta Espanya republicana, tan sòrdidament amenaçada. Portem un milió cinc-cents mil dòlars que hem recaptat entre diversos artistes (Frederich March, James Cagney, Donald Woods, jo, etc.) i el personal obrer de diversos estudis cinematogràfics.

— Què predomina a Hollywood en l'ordre polític?

— Tots som fonamentalment antifeixistes, republicans democràtics, ens sentim molt a prop de vosaltres. Anem a Madrid, perquè volem viure de prop la magnitud del sacrifici heroic que està fent el poble espanyol per les seves llibertats. Entenem que això ens prepararà més que qualsevol ideal perquè puguem complir a Amèrica la comesa que se'ns ha designat. Això és: dir la veritat, desmentir documentalment totes les notícies tendencioses que publiquen els diaris dels Estats Units. Anem immediatament a Madrid a lliurar el nostre modest donatiu per a l'Espanya lleial. Desitgem que a Espanya se sàpiga que a Nord-Amèrica existeixen molts centres obrers i liberals que esperen ansiosament la nostra tornada, portadora de la realitat espanyola. La nostra adhesió total va implícita al nostre viatge i no tenim per què reiterar-la ara. Salut.

No han sentit la crida d'Espanya

(Ve de la pàgina 3.)

lítica amb la del gabinet conservador de Londres. D'aquesta interpretació, sobre la qual cal per altra part fer tota classe de reserves, convindria treure la conclusió de la necessitat d'exercir una pressió accentuada sobre el govern britànic. La conferència de les dues Internacionals donava a aquest respecte una ocasió única. És innegable que el gabinet conservador s'hauria vist obligat a tenir en compte la resonància d'una gran assemblea pública, que hauria estat acompanyada de grandioses demostracions a favor d'Espanya. Però, durant dos dies, els delegats de la I. O. S. i de la F. S. I., han deliberat en secret. La Conferència s'ha celebrat a portes tancades i no s'ha fet comunicar a la premsa més que dues notes sibil·lines. Amb gran treball s'obtingué del Labour Party que organitzés un míting al Kingsway Hall de Londres. Però tot fou posat en pràctica per a sabotejar la reunió. Les entrades eren de pagament. No havia estat preparada cap publicitat. Només acudiren set-cents auditors (dels quals 100 eren delegats) al Kingsway Hall, i foren nombrosos, per altra part, els que expressaren a Schevenels i Citrine el disgust que els inspirava la seva nefasta política.

Pocs comentaris s'imposen sobre el contingut de la resolució final que fou votada per la Conferència. Visiblement, els delegats de les dues Internacionals han fet tots els esforços possibles per esquivar el veritable problema, per furtar-se a les qüestions precises que havia plantejat Pasqual Tomás en nom dels treballadors espanyols. Si Pasqual Tomás hagués pogut parlar al poble anglès, la resposta hauria estat segura. Hauria constituït una clara desaprovació de la diplomàcia secreta de Sir Walter Citrine. Per això s'ha tingut gran cura a impedir tot contacte entre Pasqual Tomás i els obrers anglesos. Sens dubte, és excel·lent recomanar, com ho

fa la resolució final, allò que es ventila en la lluita a Espanya. Però es condemna aquesta acció a l'esterilitat quan al mateix temps es rebutja la unitat obrera. Sens dubte és indispensable acudir en ajut de les dones i els nens espanyols. Però, no és evident que la tasca urgent és aturar les matances ajudant amb èxit la República, imposant la paràlització de la intervenció feixista a Espanya? Però, les proposicions de la I. O. S. i de la F. S. I., són dilatoris quan no constitueixen pures escapatòries. Tot ha estat fet a Londres per a no entorpir la política pro franquista del gabinet Baldwin. El Foreign Office pot rendir homenatge al zel de Walter Citrine, i Queipo de Llano pot mostrar-se satisfet.

Aquests triomfs, per altra part, seran de curta durada. Malgrat Citrine i els seus acòlits, la unitat internacional es farà. L'estat major de la I. O. S. i de la F. S. I. no renovaran impunement els mals cops del gènere del del 11 de març.

Car les masses populars de tot el món, car els treballadors socialistes i els sindicats de la F. S. I. volen dissipar el malson del feixisme i la guerra. Volem la pau. La vergonyosa escapada de Londres els ha obert els ulls. Ja no volen ésser traïcionats, i s'adonen que en la història de les grans traïcions, no hi ha més que una que pugui ésser comparada a la del 11 de març: la del més d'agost del 1914.

GABRIEL PERI

Llegiu cada divendres LA CORRESPONDENCIA INTERNACIONAL

Waldo Frank a favor del poble espanyol

Em sento molt feliç d'haver estat invitat a aquest Congrés, perquè així torno a veure el meu estimat Mèxic, i també perquè això em brinda l'oportunitat de conèixer-vos a tots vosaltres; i presentar-vos, personalment, el missatge que sobreix del meu cor.

Ens reunim ací, amics, en moments d'un gran conflicte universal, puix que no anomenar amb el nom de guerra mundial les innombrables batalles que es lliuren a tots els països, a tots els continents, és estar dejú del sentit de la perspectiva i ésser joguina de simples frases. La guerra mundial s'ha iniciat; tal vegada duri tota una generació;

plia Argentina, el President que abraça Roosevelt a la seva arribada a la capital sud-americana, governa il·legalment, sostingut per l'exèrcit, però no pel poble.

Així com el capital és indivisible, és indivisible la pau i la guerra. Així com la humanitat, una vegada adquirida la seva consciència, serà indivisible, la pau i la guerra és indivisible. Encara que no sapiguéssim res referent a Espanya, referent a les nacions feixistes, sobre els desesperats esforços dels vells països imperialistes, Anglaterra i França, per a mantenir llur sagnant hegemonia sobre grans porcions de la ter-

Parlament pronunciat a Mèxic el 17 de gener del 1937

Soviètica, excepte per a manifestar novament la meua confiança en la seva salut fonamental, la meua fe en el seu esdevenidor. Però si que he d'afegir que la meua confiança en la Unió Soviètica no significa que la consideri l'estat ideal, la Utopia, ni tampoc que consideri els bolxevics com uns superhomes sense màcula. Al contrari, els russos són éssers normals, exposats, com tots nosaltres, al error i al fracàs, i amb prou feines han sorgit d'un pasat d'ignorància política, de primitivisme cultural, d'amargues persecucions, un passat els senyals del qual porten encara marcats. Tinc el major respecte per la tasca que està realitzant el poble de la Unió Soviètica precisament a causa del seu pobre passat cultural i polític. Tinc una major fe en la humanitat, perquè he vist allò que un poble com el rus està portant a terme, malgrat tots els obstacles.

L'altre poble d'Europa que ha arrabassat l'espasa per a prendre-la en les seves pròpies mans, és el poble espanyol. I Espanya ens importa a nosaltres d'una manera aclaparadora. Avui, més encara que la Unió Soviètica, per aquesta raó. Espanya està més a prop de nosaltres que Rússia, per la cultura i per la sang. I el seu destí actual conformarà en una gran mesura el destí de nosaltres mateixos i dels nostres fills: sigui que visquem en una aurora o submergits en les tenebres, de les quals el sol solament tornaria a brillar per a una altra generació. Però hi ha quelcom més: la jove Unió Soviètica, immensa, continental, fou atacada per governs capitalistes exhausts a causa de la guerra mundial: Espanya, petita i vulnerable, sofreix l'investida de governs capitalistes preparats per a la guerra, i clarament conscients d'allò que la victòria d'Espanya significarà per a les classes dominants.

Amics, no penseu vosaltres que Alemanya, Itàlia, Portugal, són les úniques que lluiten contra Espanya. El seu principal enemic ha estat Anglaterra. Decidits interessos del general Franco han estat els interessos del diner dominants a França que juntament amb Anglaterra han obstaculitzat l'ajut legítim que el Front Popular Francès hauria d'haver donat, encara que només fos pel bé del propi poble francès. També les classes dominants dels EE. UU., són indistintament hostils al poble d'Espanya, a través de poderosos periòdics, esglésies i bancs. I ara, el nostre Departament d'Estat, en assumir una falsa neutralitat amb França i Anglaterra, completant així la felloïnia dels invasors alemanys i italians, ha donat una demostració de quina és la seva veritable bandera — oblidant la nostra pròpia Revolució en la qual fruïrem de l'ajut de soldats francesos i polonesos, en contra dels mercenaris alemanys portats pels anglesos, per a combatre contra nosaltres.

NOBLE LLIÇO DE MEXIC

Veritablement, solament una nació de l'hemisferi Occidental ha estat suficientment sana i ha tingut la visió i la força generosa, per a posar-se obertament del costat de la humanitat en la batalla que Espanya està sostenint per tots nosaltres. Aquest país és Mèxic; i per aquest sol fet, així com per la realització del seu programa social, Mèxic marxa a l'avantguarda de les nacions americanes.

Anem a detenir-nos un moment més davant d'Espanya. La Universal! Una vegada més es manifesta el geni espanyol per a cercar mons. Fa quatre-cents anys, Espanya exercí un paper molt gran en crear les Amèriques que sempre hem conegut com «el nou món». Però, camarades i amics, ja no és per més nous allò pel qual l'home està lluitant; en tots els països, el poble treballador — el que crea amb les mans i amb el cervell — lluita simplement per un MON HUMÀ, pel seu propi món, per a poder viure-hi. A la Xina, Japó, França, Alemanya, les dues Amèriques, on sigui que la vella cultura agrària feudal s'esfondra o ha desaparegut, passa el mateix. L'HOMÉ NO TE UN MON ON VIURE! Lluitem per a sobreviure i l'única manera d'obtenir-ho és seguir endavant. Fa set anys, ací mateix, a Mèxic, vaig parlar d'un «nou món» que havia d'ésser creat a les Amèriques, així com de la gran part que exerciria, en aquesta construcció, l'herència d'Espanya. Ara que en la lluita per un món humà, per un món millor, Espanya exerceix la part principal a tot Europa.

L'ESPANYA ETERNA

Espanya! la Universal! El poble d'Espanya està lluitant la nostra pròpia guerra. Hem d'ajudar-lo amb tots els mitjans possibles, per tal d'ajudar-nos a nosaltres mateixos. Però no oblidem que el focus canviarà en aquesta lluita universal; ahir fou Rússia, on triomfàrem; després fou Itàlia i Alemanya, on la batalla està en contra nostra. Avui és Espanya. Demà o demà passat, el focus canviarà de lloc; serà el nostre torn. Desitjo repetir això: ens reunim ací en un món en guerra, sense cap dubte arribarem al final de les nostres vides, molts de nosaltres, i morirem, dintre del món de la guerra.

II

Això em condueix al punt que desitjo discutir breument amb vosaltres: en aquest llarg assetjament guerrer, quin paper ha d'ésser el nostre, com a artistes i com a escriptors?

Sé molt bé, en tractar d'aquest problema, quina és la seva complexitat; i també sé que no dispo de molt temps per a una llarga anàlisi d'aquest problema. Em limitaré a algunes proposicions bàsiques, idees del punt de vista de nosaltres els americans, als quals, afortunadament, se'ns concedeix una petita pauta (i com la necessitem!) en la qual podem madurar la nostra disciplina i la nostra visió.

Empraré, en el que segueix, la paraula artista per a designar també els escriptors.

En la visió orgànica de la vida, l'home no és un ésser homogeni; té moltes formes i facetes; precisament perquè és part integrant d'un organisme complex, les funcions del qual es troben ARTICULADES DINTRE SEU. Així l'artista ha d'ésser considerat en una doble funció: com home i dona, i com obrer.

La nostra responsabilitat com a homes-dones americans en el món actual és clara, i no cal que insisteixi sobre això. Nosaltres hem de declarar i posar en pràctica la nostra lleialtat envers la classe obrera, ja que nosaltres mateixos som obrers. Hem d'aguditzar aquesta lleialtat declarant nosaltres una guerra oberta, encara que personal, a la classe mitjana, als explotadors. Hem d'ofrenar qualsevol sacrifici a Espanya per a contrarestar com puguem le preponderància de l'or, de l'acer, i la cruel astúcia, que assassinen el poble espanyol. I hem de preparar-nos per a crisis semblants en els nostres propis països, per mitjà d'una ben disciplinada aliança amb l'avantguarda dels obrers, a l'efecte d'estar llestos, com ho estiguérem a Espanya: Garcia Lorca, Leon Felipe, Rafael Alberti, Maria Teresa Leon, José Bergamín, Casals, Picasso... i multitud d'altres artistes.

Ja és suficient quant al deure de nosaltres els artistes, com a HOMES i com a dones. Però, què del deure com a obrer, és a dir, com a artista? Aquest és un problema més complex i molt menys a l'abast del poble i dels propis artistes; no obstant, és un problema la resolució correcta del qual és tan necessària per al naixement d'un món humà habitable, com és necessària l'estratègia dels sindicats o de les milícies populars.

L'ART I LA REVOLUCIO

No hi ha cap altra manera d'enfocar aquesta qüestió si no es posa de manifest la funció dinàmica de l'art en la societat, com aquesta funció és i serà crucial en la tasca que tenen davant llur els pobles de la terra per a apoderar-se del món i refer-lo després.

nomena bella, i com que la bellesa és bona, aquesta experiència és bona; i com que està lligada amb el propi ésser d'un hom, l'experiència del conjunt de la vida es fa integral amb el propi sentit de responsabilitat, de santedat i d'amor.

Ara bé, hi ha un gran nom per a designar aquesta vida que es deriva de l'amorosa acceptació de la part integral d'un en el necessari Tot; aquest nom és «Llibertat». Conèixer i amar la participació en la necessitat, és ja actuar en ella; i l'acte és llibertat. El destí de l'home és realitzar aquesta llibertat. Tota revolució social no és sinó la creació dels mitjans per a fruir d'aquesta llibertat. L'experiència de l'art és el mitjà per a reconèixer allò que és la llibertat, per a la seva naturalització com a valor — el valor suprem — en les vides individuals que constitueixen el cos social. L'art porta a les vides humanes, amb termes familiars i materials d'una existència quotidiana, l'experiència de la llibertat. L'artista pot anomenar-se el sacerdot de la llibertat.

En el marxisme no trobem res explícit que contrariï aquesta versió orgànica; en realitat, jo sempre he arguït que es troba implícit en la concepció general històrica de Marx. Però no hi ha res explícit en les teories generals marxistes que permeti assegurar la subsistència i funcionament d'aquesta visió orgànica. No obstant, sense la seva vigilància sobre les accions del poble, aquestes es poden malmetre. Marx encertà meravellósment en parlar dels destins del proletariat, l'energia, voluntat i posició del qual el configuren per a fer d'ell el destructor (en estreta aliança amb altres obrers), de la societat de classes — o sigui l'esclavitud — per sempre. Davant d'aquesta doctrina fonamental, com davant d'altres de semblants, em considero un marxista. Però també una classe pot traïcionar i frustrar el seu propi destí. Els hebreus es nomenaren a si mateixos «el poble elegit de Déu», amb la missió de revelar Déu al món. Però els profetes (els més grans artistes literaris de l'antiguitat) demostraren que Israel podia traïcionar la seva missió. D'aquesta manera la pregonesa del concepte de llibertat s'afegí a la seva missió; sense ella hauria mort.

Tornant als nostres dies, aquesta pregonesa de visió, aquesta vivència de llibertat, per les quals la història de l'home s'eleva del regne de la necessitat fatal envers la creació, ha d'ésser incorporada a la revolució mundial. D'altra manera, el nou naixement el malmetrà.

Encara que la classe obrera sigui la creadora funcional d'una humanitat lliure, i per tant contingui la potencialitat de la llibertat, no posseïx la consciència d'aquesta anella integral entre l'home i el cosmos, que ES el veritable nucli de la cultura humana i l'única clau de la llibertat humana. Esperar això, automàticament, de la classe obrera, és absurd. Els obrers revolucionaris desitgen lluitar pel pa, pel triomf de llur classe: la intensitat de la lluita farà que es redueixi la seva visió immediata. Es utòpic esperar que el soldat de fila en la lluita de classe, o el seu líder polític immediat, facin més que avançar cap a endavant per a assolir nous avantatges. La funció de l'artista, precisament, és articular la lluita particular amb la universal, per a revelar la universal del plasma inconscient de les masses, on existeix potencialment. Solament així, la visió orgànica que Marx tenia, podrà realitzar-se. El marxisme, com a concepció orgànica

WALDO FRANK

veritablement ha de sostenir-se més temps del que molts dels que ací ens trobem hàgim de viure. Aquesta guerra passarà a la història com el procés cruel però ple de bellesa — de les lluites de la humanitat arreu del globus, per a resorgir del fons d'un passat ancestral de cultura feudal sostinguda en l'esclavitud, en una forma o altra, a una cultura de llibertat, en la qual no sigui l'home l'esclau. La història ens contarà aleshores que la lluita es guanyà; que eventualment l'home haurà triomfat en aquesta guerra universal, però, qui podrà dir a costa de quantes derrotes, de quantes morts, de quants sobres? Aquest destí ens pertany. També el privilegi que no siguem lectors d'aquest procés històric, sinó que prenguem part en la seva gestació.

D'una manera instintiva les classes dominants, arreu del món, saben que aquesta guerra — en la qual l'home per fi haurà d'incorporar-se i entrar en possessió del seu propi planeta i del seu propi ésser, retallant-los de nou sobre la imatge d'un tot universal, comporta llur ruïna. És per això que no volen confessar que existeix un estat de guerra; és per això que, encara que apilonen armaments, parlen de pau i de conflictes estrictament domèstics; i amaguen, amb desvergonyida hipocresia, la guerra que estan conduint. Pau! pau! exclamen, quan no hi ha pau. Exemple d'aquesta al·lucinació històrica de les classes dominants el tenim en el recent Congrés de Buenos Aires... la dues-centena conferència, per al «desarmament i la pau», des que els dominadors del món feren perpètua la guerra amb llur Tractat de Versalles. El somni anhelat del President Roosevelt i el secretari Hull, era el d'una pau Panamericana, però mentre es xerrava copiosament i placèvolament a les riberes del Plata (on Roosevelt havia arribat a bord d'un vaixell de guerra), hi havia guerra a les ciutats industrials de Cuba, hi havia guerra de classes al Brasil, mentre a la prò-

ra, tots nosaltres, homes i dones, sabem que auscultant solament els nostres cors i els del nostre pròxim, solament donant-nos compte de l'angoixa i dels desesperats preparatius existents arreu, la guerra universal és un fet.

BANCARROTA DEL CAPITALISME

El capitalisme ha complert amb la seva doble missió, que fou la de donar a l'home, per mitjà de la màquina, capacitat per a aconseguir un ordre enterament humà; i assolint-lo, dissoldre per sempre els vells sistemes del feudalisme agrari a tot el món. No obstant, el capitalisme, després de destruir el feudalisme, és incapaç de crear un ordre propi. Mai no ho ha fet! Tota l'època capitalista no és res més que un període de transició apuntalat ací i allà amb valors socials i personals, de les més velles cultures. El capitalisme no pot crear un ordre humà, perquè ell mateix és essencialment l'anarquia de la transició. Això explica que el Feixisme sigui la seva fase darrera en la qual l'histerisme gregari, el sotmetiment a les lleialtats arcaiques i l'infantilisme, són imposats per la força als pobles que arreu pugnen per conquerir l'ordre nou.

El capitalisme no ha portat la pau, sinó l'espasa; i la guerra continuarà fins que els pobles treballadors del món s'apoderin d'aquesta espasa per a abolir amb ella, per sempre, el capitalisme. Aleshores, quan hagin madurat interiorment per al compliment de la seva missió històrica, podran canviar l'espasa per la relia.

EXEMPLES DE LA U. R. S. S.

En dos països d'Europa, on certament s'ha pogut conservar millor el tresor íntim i vital de l'home contra els excessos destructors de l'època capitalista de transició, l'espasa ha estat ja empunyada pel poble treballador. No és necessari que jo parli ací del primer d'aquests països, el de la Unió

Dedico esta empanada a todos los hombres y mujeres de buena voluntad, que en estos momentos de lucha y empuñamiento desarmados.

Waldo Frank

México, 17/1/37.

L'art és el vehicle amb el qual l'individu percep el seu enllaç orgànic amb la vida; en el gran art, amb el Tot de la vida. Per mitjà de la ciència i de la filosofia podrà conèixer intel·lectualment aquesta relació; per la teologia podrà creure en la relació; per l'art, l'experimentació. I com que l'emoció d'aquesta participació harmoniosa s'a-

de la història, EXIGEIX la col·laboració de l'artista.

Ací està la veritable relació dialèctica que ha d'ésser mantinguda entre l'obrer revolucionari i l'artista revolucionari; els treballadors donen a l'esperit de l'artista materials de la realitat i els artistes retornen als obrers

(Passa a la pàg. 2)